

**T.C.
VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ULUSLARARASI POLİTİK EKONOMİ ANABİLİM DALI**

**21. YÜZYILDA KÜRESELLEŞEN TOPLUMUN DEĞİŞEN GÜVENLİK
ALGISININ ULUSLARARASI POLİSLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**HAZIRLAYAN
Veysel AYDIN**

**DANIŞMAN
Dr. Öğr. Üyesi Erkan AFŞAR**

Van-2022

KABUL VE ONAY SAYFASI (EK-4)

Veysel AYDIN tarafından hazırlanan 21. Yüzyılda Küreselleşen Toplumun Değişen Güvenlik Algısının Uluslararası Polislik Üzerindeki Etkisi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.	
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Erkan AFŞAR Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Başkan: Prof. Dr. Sabri AZGÜN İktisat Anabilim Dalı, Atatürk Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye: Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAASLAN Uluslararası Politik Ekonomi Anabilim Dalı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Üye: Unvanı Adı SOYADI Anabilim Dalı, Üniversite Adı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Yedek Üye: Unvanı Adı SOYADI Anabilim Dalı, Üniversite Adı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Yedek Üye: Unvanı Adı SOYADI Anabilim Dalı, Üniversite Adı Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum	
Tez Savunma Tarihi:	08/06/2022
Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini ve imzaların sahiplerine ait olduğunu onaylıyorum. Prof. Dr. Bekir KOÇLAR Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü	

ETİK BEYAN SAYFASI

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü **Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;**

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Veysel AYDIN

Yüksek Lisans Tezi

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

HAZİRAN, 2022

21. YÜZYILDA KÜRESELLEŞEN TOPLUMUN DEĞİŞEN GÜVENLİK ALGISININ ULUSLARARASI POLİSLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

ÖZET

Bu çalışma 21. Yüzyıl başlarındaki döneme ait güvenlik algılamalarını ve bu algılamaların güvenlik hizmeti sunan kurumlara yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amacın gerçekleştirilebilmesi için küreselleşme süreci ile bu sürecin güvenlik kavramına olan etkisinin incelenmesi gerekmektedir. Küreselleşme süreci, toplumları iç içe geçirerek irtibatlandırmakta ve sosyal yapıların değişimine neden olmaktadır. Bu irtibatlı yapı içinde herhangi bir yerde meydana gelen bir olayın doğrudan veya dolaylı olarak diğer toplumları etkilediği görülmektedir. Diğer bir ifadeyle küreselleşme süreci, bütün dünya toplumlarının birbiriyle irtibatlandırmasını sağlamakta böylece küresel bir toplumun oluşumuna neden olmaktadır. Küresel toplum yapısı içinde teknolojik imkânların birçok olumlu gelişmelere ön ayak olmasının yanı sıra, bu imkânların ulus devlet yapısı içindeki kötü niyetli insanlar tarafından da kullanılması ile bu sorunlar uluslararası bir nitelik kazanmaktadır. Bu bir anlamda güvenlik algılamalarında değişimi de beraberinde getirdiğini söyleyebiliriz. Bu değişim, güvenlik hizmeti sunmakla görevli kurumları da uluslararası boyutlu düşünme ve hareket etme durumunda bırakmaktadır. Küresel toplumun tehdit algılamasında vuku bulan tehditlerin, daha çok polis kurumunun ilgi sahasına giren konular olması, değişimde polis kurumunu öne çıkarmakta ve uluslararası sorunlarla mücadelede uluslararası polislik formatının gelişim ve değişimini gerekli kılmaktadır. Uluslararası polislik, polis kurumunun ilgi ve

sorumluluk alanındaki konuların uluslararası nitelik kazanması karşısında polis kurumunun refleksini yansıtmaktadır. Uluslararası polislik günümüz küresel toplumu için gerekli bir polislik formatı olmakla birlikte, çalışmanın başlığında kullanılan ‘çalışma’ kelimesinden de anlaşılacağı üzere bu bir süreci ifade etmekte ve küresel toplumun gelişimine paralel olarak değişim göstermektedir.

Anahtar kelime: Uluslararası, Polis, Küresel, Toplum, Güvenlik, Uluslararası toplum, Güvenlik algısı, Uluslararası suç

Sayfa Sayısı: vii+59

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi. Erkan AFŞAR

Master Thesis

VAN YUZUNCU YIL UNIVERSITY

SOCIAL SCIENCES INSTITUTE

JUNE, 2022

THE IMPACT OF THE GLOBAL SOCIETY IN THE 21st CENTURY AND THE CHANGING SECURITY PERCEPTION ON INTERNATIONAL POLICE

ABSTRACT

This study aims to examine today's security perceptions and their reflections on security service institutions. In order to achieve this aim, it is necessary to examine the globalization process and its effect on security. The process of globalization connects societies by intertwining and causes changes in social structures. It is seen that an event occurring anywhere in this connected structure directly or indirectly affects other societies. In other words, the process of globalization, connecting all world societies with each other, almost leads to the formation of a global society. In addition to the fact that technological opportunities in the global society structure lead to many positive developments, these opportunities are also used by criminals and criminals within the nation-state structure, and these problems gain an international character. With its international structure, crime is beginning to be seen as the primary threat perception of the global community. In a sense, this shows that there has been a change in security perceptions. This change compels the institutions responsible for providing security services to think and act in an international dimension. The fact that the threats in the threat perception of the global society are mostly the subjects of interest of the police institution brings the police institution to the fore in the change and necessitates the development of the international policing format in the fight against international problems. International policing reflects the reflex of the police institution in the

presence of the international characterization of the issues in the field of interest and responsibility of the police institution. Although international policing is a necessary policing format for today's global society, as can be understood from the word 'work' used in the title of our study, it expresses a process and develops in parallel with the development of the global society.

Keywords: International, police, global, society, security, international community, Perception of security, international crime

Quantity of Page: vii+59

Supervisor: Dr. Lecturer Erkan AFŞAR

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	v
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	vi
ÖNSÖZ.....	vii
GİRİŞ	1
1. GÜVENLİK KAVRAMI.....	4
1.1. Güvenlik Kavramının Tanımı.....	4
1.2. Uluslararası İlişkiler Temelinde Güvenlik Kavramı.....	6
1.3. Güvenlik Kavramını Geniş Perspektifte İnceleme Çalışmaları.....	11
1.3.1. İnsan Güvenliği Kavramı	12
1.3.2. Güvenlik Kavramında Çevre Güvenliği	15
1.3.3. Güvenliğin Diğer Fonksiyonel Çalışmaları	16
1.4. Kavramsal Olarak Güvenliğin Kapsam Alanı	17
2. TOPLUMDA KÜRESELLEŞME VE GÜVENLİK KAVRAMI.....	20
2.1. Küreselleşme Kavramı.....	20
2.2. Toplumsal Küreselleşme Süreci ve Aktörlerin Rolü	23
2.3. Güvenlik Kavramı ve Toplumsal Küreselleşme Süreci	27
3. TOPLUMSAL KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI POLİSLİK	32
3.1. Küreselleşme ve Polislik	32
3.2. Toplumun Küreselleşme Sürecinde Güvenlik Kurumlarının (Polis-Asker) Ayrışması.....	33
3.3. Uluslararası Polislik	35
3.3.1. Uluslararası Polisliğin Süreç ve Girişimleri	36
3.4. İnterpol'ün Kuruluşu.....	39
3.5. Uluslararası Polisliğin Modernizasyon ve Gelişimi	43
4. SONUÇ	50
KAYNAKÇA	56
ÖZGEÇMİŞ	
ORJİNALLİK RAPORU	

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BM	Birleşmiş Milletler
EGM	Emniyet Genel Müdürlüğü
GATT	Gümrük ve Ticaret Genel Anlaşması
İMF	Uluslararası Para Fonu
MASAK	Mali Suçları Araştırma Kurulu
NATO	Kuzey Atlantik Savunma Paktı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi

ÖNSÖZ

Yüksek lisans öğrenimim ve tez çalışmamın gerçekleştirilmesi sürecinde destek ve katkılarını her daim aldığım, çalışmamın her aşamasında yanımda olup, beni yönlendiren başta çok kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Erkan AFŞAR'a, değerli bölüm hocalarım, Dr. Öğr. Üyesi Hakan KARAASLAN'a, Dr. Öğr. Üyesi Abdullah EROL'a, çalışma arkadaşlarım Nedim TÖR, Mesut İNCE, Muharrem KAHRAMAN, Selçuk YILDIZ ve Ökkeş DERELİ'ye, çalışmamın her aşamasında yanımda olan çok kıymetli arkadaşım, dostum ve hemşerim Erdinç YILDIZ'a, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ve tüm bu çalışmalarım süresince büyük fedakârlıklar göstererek, destek ve varlığıyla bana daima güç veren sevgili eşim Fatoş'a, manevi destekleriyle bana moral kaynağı olan çocuklarım Melek ve Minel'e; manevi desteklerini her zaman hissettiğim babam ve anneme; abilerim, ablam ve kardeşime sonsuz teşekkürler ediyorum.

GİRİŞ

Bu çalışma, yeni bir yüzyıla giren, birçok konu bakımından değişim yaşayan ve küreselleşen toplumun güvenlikle ilgili kaygı ve beklentileri ile uluslararası alanlarda faaliyet gösteren ve kuruluş amacı güvenlik olan polis ve polislik mesleğinin kurulması ve sonrasında ortaya çıkan güvenlik kavramlarının nasıl geliştiğini, günümüze nasıl geldiğini ve etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda Küresel polislik terimi derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır. Kuruluşu ve gelişmesinin yanı sıra gelişmesi ve yaygınlaşması da ele alınmıştır.

Günümüzde karşılaşılan sorunların büyük kısmı sadece tek disiplin tarafından incelenerek, bütün boyutlarını içeren bir fotoğrafı çekilemeyecek kadar geniş ve karmaşık bir hale gelmiştir. Bu nedenle herhangi bir sosyal konunun incelenmesi esnasında tarih, sosyoloji, ekonomi, antropoloji, siyaset bilimi, uluslararası ilişkiler, uluslararası hukuk gibi çok farklı alanlara müracaat etmek gerekmektedir (Gürkaynak, 2004, s.1). Çünkü herhangi bir olayın birçok sebebi olmasının yanı sıra, olayın kendisi de birçok alanda farklı yansımalara sebep olmaktadır. Bu nedenle bilimsel çalışmalarda daha fazla disiplinler arası (*inter-disciplinary*) incelemelere başvurmak gerekmektedir (Kızılçelik, 2003).

Sosyal hayatın temel kavramlarından olan ‘güvenlik’ ise, böyle bir disiplinler arası inceleme gerektiren konuların başında gelmektedir. Ancak, günümüze değin güvenlik kavramının farklı disiplinler tarafından, kendi alanları ile ilgili olarak irdelendiği görülmekle birlikte, bütüncül bir incelemenin yeterince yapılmadığı da gözden kaçmamaktadır. Her ne kadar Soğuk Savaş sürecinde dönemin özelliklerini yansıtan güvenlik çalışmalarında bir yoğunluk görülse de, bu çalışmalar tatmin edici düzeyde değildir.

Güvenlik ve polislik konularındaki bu önemli gelişmelerin tespit edilmesi, sosyal yaşamın sağlıklı bir şekilde idamesinde hayati öneme sahiptir. Küreselleşme sürecinin insan hakları konusundaki hassasiyeti ve yaptırım gücünü artırması, güvenlik ve polislik alanındaki değişimlerin takip edilmesini zorunlu kılmaktadır. Çalışma bu alandaki boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.

Çalışmanın temel amacı, güvenlik kavramının gelişimine paralel olarak sivil yaşamda faaliyet gösteren polislik kurumunun uluslararası faaliyet gösterme zorunluluğu ve bunun polislik kurumunda meydana getirdiği yapısal değişimi incelemektir.

Bu bağlamda çalışma üç ana bölüm halinde ‘güvenlik’ kavramı ve bu kavramda meydana gelen değişimlerin yansımaları ele alınmaya çalışılacaktır. Öncelikle çalışmanın ilk bölümünde güvenlik kavramının tanımı, akademik olarak karşılığı ile bu konuda yapılan diğer çalışma ve araştırmalar bütüncül bir bakış açısı ile incelenmeye çalışılmıştır.

Güvenlik konusunun kapsamlı bir şekilde anlaşılabilmesi için çalışma, kavramın gelişim/değişim sürecini de inceleyecektir. Bu noktada günümüz güvenlik anlayışının da diğer sosyal konularda olduğu üzere, küreselleşme sürecinden derinden etkilendiği görülmektedir. Bu nedenle, küreselleşme sürecinin güvenlik kavramı ile olan ilişkisi çalışmanın ikinci bölümünde incelenecektir.

11 Eylül terör saldırıları, küreselleşme ve güvenlik algılamalarının karşılıklı etkileşiminin incelenmesinin gerekliliğini somut bir şekilde ortaya koymaktadır. Küreselleşmenin sunmuş olduğu imkânlar kullanılarak gerçekleştirilen terör olayları gibi, küreselleşmenin imkânları kullanılarak daha sistemli hale gelen veya yeni yeni ortaya çıkan tehditler bu ayrıca incelenmeye çalışılacaktır.

Güvenlik kavramına yönelik yapılacak olan tespitlerin ardından, küreselleşmenin getirmiş olduğu güvenlik sorunlarının, güvenliği sağlamakla görevli kurumlara yansımaları çalışmanın üçüncü bölümünde ele alınacaktır. Sorunların doğasının olduğu kadar boyutlarının da değişmiş olması, güvenliği sağlamakla görevli kurumların değişimini de beraberinde getirmektedir.

Bu noktada çalışmanın ilgi alanı özellikle, sanayileşmeyle birlikte ortaya çıkan problemlerle mücadele amacıyla kurulan polis kurumu olacaktır. Bu sınırlama ile günümüz güvenlik algılamalarının polis kurumunu uluslararası faaliyet göstermek zorunda bırakması ve bunun sonucu olarak uluslararası polislik olarak adlandırılan yapıyı oluşturması çalışmanın üçüncü bölümünde tartışılan temel konu olacaktır. Günümüzde, ulusal hâkimiyetin en hassas uygulama konusunu teşkil eden polislik hizmetlerinde uluslararası işbirliği yapılabiliyor olması, geline nokta da güvenlik

algılamalarındaki değişimi açıkça ortaya koymaktadır.

Güvenlik ve polislik konularındaki bu önemli gelişmelerin tespit edilmesi, sosyal yaşamın sağlıklı bir şekilde idamesinde hayati öneme sahiptir. Küreselleşme sürecinin insan hakları konusundaki hassasiyeti ve yaptırım gücünü artırması, güvenlik ve polislik alanındaki değişimlerin takip edilmesini zorunlu kılmaktadır.

1. GÜVENLİK KAVRAMI

1.1. Güvenlik Kavramının Tanımı

Sözlükte güvenlik, “toplum yaşamında kanunî düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet “tehlikede bulunmama hali, emin ve rahat olma veya bir kimsenin, bir şeyin özellikle fiziksel saldırı, kaza, soygun vb. bir tehlike, riskle karşı karşıya gelmediği gerçek, nesnel durum” anlamlarına gelmektedir (T.D.K, 1998, s.915). Güvenliğin bu tanımlarında ortak kullanılan ‘emniyet’ kelimesi, inanmak, itimat ve iman etme manalarına karşılık gelen Arapça ‘emn’ kelimesinden ortaya çıkmıştır. ‘Emn’, emin olmayı ve itimat etmeyi gösterir. Güvenlik kavramının emniyet kelimesiyle açıklanmasıyla, etraftaki varlıklardan gelebilecek tehditlerden uzak olma şeklindeki negatif tanımlamadan ziyade, öncelikle bireyin kendisine daha sonra etrafında olan her şeye inanması ve itimat etmesi anlamında pozitif bir anlam yüklenmektedir. Bu anlamıyla güvenlik kavramı, aktif bir durum olmasının yanı sıra pasif bir durumda içermektedir. Zira bu tanımla insanın güven içinde olmasının yanında, etrafındaki varlıkların da insana itimat etmesi ve inanması gerekmektedir. Bu yaklaşım daha çok İslam ve Doğu kültürlerinin güvenlik anlayışını sergilemektedir.

Akademik olarak güvenliğin kavramsal olarak tanımının ihmal edildiği; adalet, özgürlük, eşitlik, temsil, yükümlülük ve güç gibi kavramlara oranla yeterince dikkat çekmediği söylenebilir (Baldwin, 2003). Oysa Maslov’un ihtiyaç piramidine göre insanoğlu için yemek, içmek ve barınmak gibi fizyolojik ihtiyaçların ardından gelen güvenlik ihtiyacının, diğer sosyal bilimler tarafından da incelenmeyi, hatta ayrı bir disiplin olmayı hak etmektedir.

Güvenlik kavramının kapsamlı olarak incelenmesindeki ihmalin ikinci bir nedeni, Uluslararası İlişkiler disiplininin gelişim sürecini geç tamamlaması olduğu görülmektedir. Uluslararası İlişkilerin bir disiplin çizgisinde mesafe kat etmesini sağlayan ana unsur savaşlardır. “*Antik dönemlerden itibaren, gerek savaş nedenleri, gerek savaşları kazanma yöntemleri, gerekse savaşı kazanan ve kaybedenler üzerine yapılan çalışmalar, bugün Uluslararası İlişkilerin bir disiplin olma donanımına kavuşmasını sağlamıştır*” (Dedeoğlu, 2003, s.1). Fakat Uluslararası İlişkilerin bir disiplin olarak doğuşu Birinci Dünya Savaşı’nın akabinde gerçekleşmiştir

(Eralp 2003, s.58).

Güvenlik kavramının incelenmesindeki ihmalin diğer bir nedeni ise güvenliğin Uluslararası İlişkiler disiplinde bir alt alan (*sub-field*) olarak görülmesi ve Realist yaklaşımlarının bu alanında baskın olmasıdır. (Evans ve Newnham, 1998, s.496) Uluslararası İlişkiler teorisyenleri kavramın tanımını yapmaktan ziyade günün şartlarına göre nasıl sağlanacağı konusu üzerinde durmuşlardır. Özellikle soğuk savaş boyunca teorisyenler, güvenlik kavramını askeri güç kavramı çerçevesinde ele almış ve bu kavramın da diğer boyutlarının gözden kaçırılmasına neden olmuşlardır.

Özetlenecek olunursa, güvenlik kavramının ihmal edilmesinde Uluslararası İlişkilerin disiplin formatının çok geç kazanılması güvenlik kavramının son zamanlara kadar sadece Uluslararası İlişkiler disiplini tarafından sahiplenilmesi ve bu disiplin tarafından Realist görüşler etkisinde devlet güvenliği odaklı askeri konularla alakalı olarak incelenmesi görülmektedir. Oysaki güvenlik kavramı, askeri konuları aşan çok geniş bir alandır. Ekonomiden siyasete birçok yelpazede ele alınması gerekmektedir. Bunun gereği olarak günümüzde güvenlik, dünyada ve ülkemizde ayrı bir disiplin olarak kabul edilmektedir.

Arnold Wolfers güvenliği “*objektif bir muhakemeyle, müktesep değerlere yönelik tehdidin olmayışı; sübjektif bir muhakeme ile ise bu değerlere saldırılma korkusunun olmaması*”(Wolfers, 1962 s.150) şeklinde tanımlarken; David A. Baldwin’ın tehditlerin olmayışı deyişi biraz muğlak olduğu için güvenlik kavramını, “müktesep değerlere yönelik düşük bir zarar ihtimali” olarak tekrardan formüle etmektedir (Baldwin, 2003, s.15). Güvenlik kavramı ile ilgili çalışmalara start veren Barry Buzan ise bu kavramı, “*tehditten özgür kalabilme gayretine odaklı olarak, devletin ve toplumların bağımsızlığını ve bütünlüğünü koruma yeteneği*” olarak tanımlamaktadır (Buzan, 1983, s.54).

Güvenlik kavramı ele alınırken algılama unsuruna da değinmek gerekmektedir. Yukarıda belirtilen tüm insanlar için güvenlik, tehdit varlığının algılanmasıyla önem arz eden bir konu ve soruna dönüşmektedir. Tehdidin algılanmaması durumunda ise, herhangi bir güvenlik probleminden bahsetmek mümkün değildir. Dolayısıyla algıda yanılma, yani gerçek bir tehlike olmamasına rağmen, kişi veya devlet kendisini güvensiz hissedebilmesi mümkün iken; gerçek bir

tehlike durumunda da kendisini güvende hissetmesi söz konusu olabilmektedir.

Algılama ve güvenlik ile ilgili bir diğer konu da, yaşanan olaylarla hassasiyet derecesinin artmasıyla, güvenlik tanımında değişim meydana gelebilmesidir. Örneğin, bir terör saldırısının veya deprem afetinin insanlar üzerinde meydana getirmiş olduğu psikolojik tahribat, bireyin kendisini en ufak bir olay karşında bile güvensiz hissetmesine, hatta bunun sonucunda paranoyak davranışlar sergileyebilmesine neden olabilmektedir. Bu durumun devletler için de geçerli olduğu, 11 Eylül saldırıları sonrası ABD'nin sert uygulamalarında görülmektedir. Dolayısıyla, kimi zaman algılama ile gerçek durum birbiri ile örtüşmeyebileceği söylenebilir. Bu durumda, yani algılama ve gerçek arasındaki makasın geniş olması halinde, güvenlik tanımlamaları başarısız olunmuş demektir.

Bu tespitlerin ardından kavramın akademik alandaki incelenmelerine bakıldığında, Soğuk Savaş sonrası kavramsal çalışmaların sayısındaki artış görülmektedir. Ancak, güvenlik kavramının son zamanlara kadar Uluslararası İlişkiler disiplini tarafından incelenmesi nedeniyle, kavram hakkındaki temel düşünceleri incelemek için Uluslararası İlişkiler kaynaklarına başvurmak gerekmektedir.

1.2. Uluslararası İlişkiler Temelinde Güvenlik Kavramı

Uluslararası İlişkilerde, sistemi kavramaya ve açıklamaya yönelik değişik bir takım yaklaşımlar bulmak mümkündür. Yaklaşımların bazıları birbirlerini tamamlar nitelikteyken, bazıları birbirlerine alternatif olarak gelişmişlerdir (Dedeoğlu, 2003, s.28). Bu noktada tezin ilgi alanının güvenlik kavramı odaklı kalması için temel yaklaşımlar ve bu yaklaşımların Uluslararası İlişkilerin disiplin formatı kazanmasından sonraki dönemde incelenmeye çalışılacaktır.

Burada dikkat edilmesi gereken önemli bir konu da, Uluslararası İlişkiler yaklaşımlarının üretildikleri dönemin özellikleri ile birlikte değerlendirilmesi gerekliliğinin yanında, yaklaşımların güvenlikle ilgili açıklamalarında dönemin güç balansları, düzeni, hassasiyetleri ve yaklaşımları üreten karakterlerin ulusal varlıkların oldukça değer kazandığı realitesidir (Dedeoğlu, 2003, s.28).

Uluslararası İlişkiler disiplininin doğuşuna bakıldığında, o döneme kadar gerçekleşen en büyük harp olan Birinci Dünya savaşının önemli rol oynadığı görülmektedir. Birinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı yıkımın, savaşların önlenmesi ve barışın tesisi konularında yeni yaklaşımlara duyulan ihtiyacın anlaşılmasında önemli bir nokta olmuştur. Birinci Dünya Savaşı, savaşların artık kullanılması zor ve anlamsız bir araç olduğu, başladıktan sonra önlemesi mümkün olmayan büyük felaket halini alabildiği, bazen kimse istemediği halde uzayıp gidebildiği ve artık böylesine bir felaketin tekrarlanmaması için dersler çıkarması için çalışmaların yoğunlaşması gerektiğini göstermiştir.(Eralp, 2003, s.62) Bu dönemde ortaya çıkan ve daha sonra 'İdealizm' olarak nitelendirilen, savaşların yol açtığı felaketin tekrarını önleme ve barışçıl bir dünya düzeninin oluşturulması düşünceleri, Uluslararası İlişkilerin de bir disiplin olması yönünde ilk sistematik düşüncelerini oluşturmaktadır (Eralp, 2003, s.59).

İnsanın doğal durumunun çatışma olduğu görüşünü ret eden İdealizm (Parkinson, 1977, s.73-91), insanın temelde rasyonel ve iyi olduğu varsayımından hareketle uluslararası ilişkileri de insan doğasıyla açıklamaya çalışmıştır. İdealist düşünürler insanoğlunun demokrasi ve özgürlükler ile mükemmele ulaşabileceği (Baylis ve Smith, 1997, s.4) gibi devletlerin de bu değerlere sahip olmasıyla rasyonel hareket edebileceklerini savunmaktadır.

Kantiyan ve Grotiyan düşüncelerin de etkisiyle İdealizm, aydınlanmadan gelen 'ilerleme' anlayışıyla, uluslararası alandaki sorunlara 'akıl' çözüm getirebileceğini ve böylece uluslararası ilişkilerin daha akılcı biçimde düzenlenebileceği savunuluyordu (Eralp, 2003, s.62).

Genel olarak, ABD ve İngiltere'de gelişmiş bir akım olan İdealizm' in güvenlik konusunda odak noktasının uluslararası sistem olduğu söylenebilir. Bu nedenle İdealizm'in çalışmalarını, devletlerarası çatışma ve savaşların engellenmesi konusunda yapıldığı görülmektedir. İdealizm, çatışma ve savaşların mutlakiyetçi ve otoriter devletlerin neden olduğu irrasyonel kararlar süreci olduğu ve bu nedenle de, çatışmanın engellenebilmesi için yeni bir rasyonel düzene ihtiyaç olduğunu savunmaktadır.

Bu düşünceler ekseninde İdealistlerin, devlet ve uluslararası güvenlik konusundaki tezlerini özetlendiğinde şöyle bir tablo ile karşılaşılır. Öncelikle, İdealistlerin güvenlik kavramının referans noktasının uluslararası güvenlik ve tehdidin ise savaşlar olarak algılandığı söylenebilir. Bu noktada tüm sorunların çözümünde olduğu gibi güvenlik problemlerinin çözümünde, yani savaşların bertaraf edilmesi için rasyonel bir düzene ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. İdealistler, Liberal düşüncenin de etkisiyle, bu rasyonel düzenin sağlanmasında ekonominin önemli bir rol oynayacağı ve karşılıklı ekonomik ilişkilerin bir devletin diğerine karşı kuvvet kullanma konusunda cesaretini kırdığını savunmaktadır. Çünkü herhangi bir savaş söz konusu olduğunda, her iki tarafın da mal varlıkları, dolayısıyla menfaatleri zarar görecektir. İdealist düşünürler tarafından öne sürülen bir diğer konu ise demokrasi ve özgürlüklerin yayılmasının dünya barışı ve güvenliğinin temininde ana rolü oynayacağıdır. Bu düşünce demokrasilerin, otokratik devletlere göre daha barışçıl olduğu öngörüsüne dayanmaktadır (Walt, 1998). Son olarak ise, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği, NATO, AGİT, Uluslararası Enerji Kurumu ve Uluslararası Para Fonu gibi uluslararası kurumların devletlerin bencil davranışlarını engelleyerek daha istikrarlı ve güvenli bir dünya oluşturabileceği savunulmaktadır (Baylis, 1997, s.201). Kısaca İdealistler, kurumsallaşmanın arttığı, ekonomik refah ve karşılıklı bağımlılığın yükseldiği, demokrasinin çoğaldığı bir dünyanın daha güvenli olacağını savunmuşlardır.

1929'da ABD'den yayılan tüm ülkeleri etkisi altına alan Büyük Bunalımın uluslararası ekonomi düzeninin dağılmasına sebep olması ve öbür yanda Almanya ve Japonya gibi Birinci Dünya Savaşı'nda yenilen ülkelere artış gösteren milliyetçilik duygusu ve akımlarının uluslararası statükoyu değiştirme adımları uluslararası ilişkiler nezdinde gerilimlere sebep olmuştur. Böyle bir yerde, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşturulmaya çalışılan sistem dağılmaya başladığı gibi, barışçıl bir dünya düzeninin oluşturulmasını hedefleyen İdealizm de sorgulanmaya başlanmıştır (Eralp, 2003, s.69).

Birinci Dünya Savaşı sonrası düzenlemelerinin İkinci Dünya Savaşı'na engel olmaması hatta yeni bir savaşa zemin hazırlanması, düzenlemelerin ve de İdealizm'in iflası anlamına gelmekteydi. Bu ortamda 'Realizm'in (Arıboğan, 1998, s.86) ilkeleri bir tepki olarak ortaya çıkmış ve neredeyse bir moda şeklini almıştır (Arı, 2002,

s.164). Bu süreçte Hans J. Morgenthau, Realizm fikrinin gelişim ve büyümesi ile Uluslararası İlişkiler disiplininin ortaya çıkmasında büyük bir katkısı olan diğer bir kişi olmuştur (Eralp, 2003, s.69).

Realist düşünceye göre ise konular arasında hiyerarşi bulunmaktadır. Bir devlet için en önemli konu güvenlidir ve bu nedenle de güvenlik ‘yüksek politika’ (*high politics*) olarak adlandırılmaktadır. Bunun içinde Realist düşüncede güvenlik kavramının referans noktası devlet olarak kabul edilmektedir. Uluslararası İlişkilerde bir devletin kendi güvenliğini sağlayabilmesi için özellikle askeri açıdan en az hasımları kadar güçlü olması gerekmektedir. Askeri açıdan güçlü olan bir devlet, hasımlarının saldırıya geçmesi konusunda caydırıcı olacak ve böylece devlet kendi güvenliğini sağlamış olacaktır.

Morgenthau gibi bazı düşünürler her ülkenin kendi menfaatlerini koruyabileceği çok kutuplu güç denge sisteminin, iki kutuplu bir dünya düzenine göre daha güvenli olduğunu düşünmektedir. Her ülkenin güçlü bir yapıda olmasının saldırıda bulunmayı düşünen ülkeleri engellediği savunulmaktadır. Realistlere göre kalıcı barış olamayacağından denge ittifaklar aracılığıyla kurulabilir.

Soğuk Savaş yaşandığı dönemde güç, açıkça bir ilişki şekli olmaktan ziyade bir özellik olarak tanınmaya başlanmış ve gücün tanımlanmasında askeri boyut ön plana çıkmıştır. Askeri boyutun önem kazandığı güvenlik konuları ve ‘stratejik çalışmalar’ Soğuk Savaş yıllarında en parlak dönemlerini yaşamışlardır (Eralp, 2003, s.85). Realist bilim adamları tarafından ABD Soğuk Savaş’ın büyük bölümünde güvenliğini sağlamış bir ülke olduğuna inanmışlardır. Onlara göre, ABD’nin lehine olan bu durumunu aşırı derecede saldırgan dış politikalar izlemek suretiyle boşa harcaması tehdit olarak görülmekteydi (Walt, 1998, s.47).

Yeni düşüncelerle gelişim içinde olan Realizme önemli bir ekleme de Robert Jervis, George Quester ve Stephan Van Evera tarafından yapılan ‘savunma-saldırı’ (*offense-defense*) teorisidir. Bu bilim adamlarına göre, devletlerin birbirlerini fethetmeyi kolay buldukları zamanlarda savaş ihtimali daha kuvvetlidir. Bu nedenle, devletlerin güvenliklerini korumak için yapması gereken şey, çok caydırıcı nitelikte bir savunma sistemine sahip olmaktır. Ayrıca savunmanın saldırıdan kolay olması, güvenliğin sağlanmasını daha kolaylaştıracaktır. Bu ise iş birliğini genişletecektir.

Eğer devletler savunma sistemleri odaklı olarak savunma silahlarına ağırlık verirler ise, devletlerin birbirlerini tehdit etme durumu otomatikman ortadan kalkacaktır.

Realist yaklaşımın Soğuk Savaş'ın da tesiriyle, ekonomik etkenlerin irdelenmesini görmezden geldiği ve siyasi/güvenlik konularını incelemeye önem verdiği görülmektedir. Ancak, ekonomik faktörlerin önemini yadsımayan yeni Realist yaklaşımlar da bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar aşağıda incelenecek olan ve Uluslararası İlişkiler konusunun ekonomik unsurlarının incelenmesine önem veren 'Neorealizmin' gelişmesine katkısı olmuştur(Eralp, 2003, s.81-82).

Görüldüğü üzere Realist düşünceyi savunanlar, güvenlik kavramının tanımından ziyade, referans noktası olarak devleti kabul eden ve diğer devletlerin varlığını tehdit olarak gören güvenlik çalışmaları ortaya koymuşlardır. Bir döneme damgasını vuran bu anlayış neticesinde devletlerin girmiş olduğu silahlanma yarışı dünya dışına taşmış ve dünyayı defalarca yok edecek duruma getirmiştir.

Dönemimizde pek çok önemli uluslararası problemin temelinde ülkelerin içyapılarından kaynaklı etniksel ve kimliğe bağlı problemlerinin var olduğunu düşündüğümüzde, Realist perspektifle bakıldığında bu tarz gelişmelerin anlaşılmasının ne denli güç olduğu görülmektedir. Bunun sonucu güvenlik meselelerinin sadece askeri bakışla irdelenmesi imkânsızlaşmakta, ekonomi ve hatta çevresel konuların güvenlik konusu ile görmek mümkündür. Bu tarz bir konunun ise, Soğuk Savaşın yaşandığı dönemin etkisiyle askeri boyutta irdelenmesine önem veren Realist bakışı zorlaştırmaktadır(Eralp, 2003, s.87-88).

Genel dünya barışı ve uluslararası çatışmanın konularında önemli bir diğer yaklaşımda Marksist paradigmadır (Parkinson, 1977, s.111-129). *Marksist paradigmanın temel varsayımlarından hareket eden emperyalizm teorileri uluslararası ilişkileri ve olayları siyasal güçten ziyade ekonomik getiriye dayandırmaktadır* (Arı, 2002, s.279). Bu tür görüşlerin çoğunluğu Karl Marx ve Friedrich Engels felsefesini yansıtmaktadır. Bu felsefeye göre, toplumların kurumsal ve ideolojik yapıları ekonomik üretim ilişkileri tarafından belirlenmektedir. Diğer bir ifadeyle, ekonomik sistemi denetleyebilen siyasal sistemi de denetleyebilmektedir. Ekonomik sistemin siyasal ve toplumsal sistemi belirliyor olması ise eşitsizliklerin

kaynağını oluşturmaktadır. Eşitsizlikler kaosa neden olmakta, diğer bir anlatımla eşitsizlikler toplumsal güvenliğin tehdit unsuru olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle toplumsal güvenliğin sağlanmasında temel araç, eşitsizliklerin ortadan kaldırılmasıdır. Eşitsizliklerin ortadan kaldırılabilmesi için ise üretim ile güç arasındaki ilişkilerinin yeniden yapılandırılması ve eşitsizliğe yol açanların bertaraf edilmesi gerekmektedir. Mücadele, sınıflar arası bir mücadele olarak görüldüğünden ulus devlet sınırları kabul edilmemekte, tam tersine evrensel bir anlam taşımaktadır (Dedeoğlu, 2003, s.37).

Lenin bu düşünceleri geliştirerek çatışmayı uluslararası bir perspektiften ele almış Marksizm'in Uluslararası İlişkiler bakışını ortaya koymuştur (Arı, 2002 s.278). Ona göre, Kapitalizm uluslararası çatışmanın ana sebebidir. Kapitalist devletler menfaatleri için sürekli mücadele etmektedir. Bu mücadelede Kapitalist devletler ham maddeyi denetim altında tutmak ve çıkar sağlamak için yayılma girişimlerinde bulunmaktadır. Bunun sonucu ise birbirleriyle çatışmaktadırlar. Sosyalist devletler ise, kurulu düzene uymadıkları için kapitalist düzeni yıkma gayretinde olduğunu söyleyerek onlarla da çatışma içerisindeyler (Walt, 1998, s.103).

Görüldüğü üzere Marksist görüş de 'güvenlik' kavramının tanımını yapmaktadır. Ancak, güvenlik kavramının referans noktasında devleti değil sınıfsal varlığı, tehdit olarak ise eşitsizlikler değerlendirmektedir. Eşitsizliklere neden olan etkenlerin ortadan kaldırılmasıyla güvenliğin sağlanmış olacağı düşünülmektedir.

1.3. Güvenlik Kavramını Geniş Perspektifte İnceleme Çalışmaları

Gerek Uluslararası İlişkiler yaklaşımlarının gerek bu yaklaşımlarının güvenlikle alakalı açıklamalarının olduğu sürecin güç dengeleri, sistemi, hassasiyetleri ve davranışları ortaya çıkaran kişilerin ulusal kimlikleri büyük değer arz ettiğine çalışmanın başında değinilmişti. Bunun en iyi örneğini Soğuk Savaşın sona ermesi süreci teşkil etmektedir. 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından, 19 Kasım 1990'da Paris'te NATO ve Varşova Paktı'na bağlı üye devletler arasında yapılan görüşmeler sonunda imzalanan ortak deklarasyonla 40 yıldan fazla süren mücadele ve iki kutuplu dünya ayrımının sona erdiği ilan edilmiştir. Bu deklarasyonla katılımcı devletler diğer bir devletin politik bağımsızlığı

ve toprak bütünlüğüne karşı kuvvet kullanma veya tehdit olmadan kaçınılmasının gerekliliğini vurgulamıştır (Salmon, 1992, s.1).

Bu bildirge, Realist görüş etkisindeki devletlerin güvenlik politikaların değişimi anlamına gelmektedir. Güvenlik algılamalarındaki bu değişimin çeşitli somut sonuçları da olmuştur. Örneğin, 1980’li dönemin ortaları kıyaslanırsa dünyada savunmaya ayrılan harcamaların ortalama olarak % 40 oranında azaldığı ve 1988 yılında 28,7 milyon olan dünyada bulunan toplam silahlı kuvvetlerin sayısında da % 20 azaltma yapıldığı görülmektedir. 1990 ile 1995 arasındaki dünyadaki toplam tank, silahlı araç, top, savaş uçağı ve savaş gemisi sayılarında da ortalama % 19 düşüş yaşanmıştır. 1987’ yılında ki 82 milyar dolar düzeyinde olan dünya silah ticareti 1994’ yılında 27 milyar dolara kadar düşmüştür. Ancak bu sayı 1995 yılında bir miktar artarak 32 milyar dolara çıkmıştır. Nükleer başlık sayısında da yaklaşık 70.000 olan sayı 1996 yılında 40.000’e kadar gerilediği görülmektedir (Öke, 2001, s.2).

Değişimin diğer bir örneğini Birleşmiş Milletler ’in (BM) güvenlik ile ilgili yürütmüş olduğu çalışmaların konusundaki değişim oluşturmaktadır. Birleşmiş Milletler’in Soğuk Savaş boyunca güvenlik konusuyla ilgili yürütmüş olduğu çalışmalar nükleer silahların sınırlandırılması üzerine odaklanırken, bu dönem sonrasında aşağıda tartışılacağı üzere insan güvenliği kavramını tartışmaya açmıştır.

NATO başlangıçtaki Avrupa ve Atlantik bölgesini savunmak ve güvenliğini sağlamanın ötesinde artık küresel boyutta bir barış ve güvenlik örgütüne dönüşeceğinin ciddi ipuçlarını vermesi de konuyla ilgili diğer bir örneği oluşturmaktadır. NATO’nun 11 Ağustos 2003 tarihi itibarıyla Afganistan’daki ISAF komuta ve yönetimin devralınması, bu kurumun güvenlik algılamalarındaki değişimin sonucu formatında da değişimin meydana geldiğini göstermektedir (Gürkaynak, 2004, s.242).

1.3.1. İnsan Güvenliği Kavramı

İnsan güvenliği kavramı, değişen güvenlik algılamaları içinde demokratik devletler için daha önem arz eden bir siyasi düşünce şekline dönüşmektedir. 1994 yılındaki BM Gelişim Program’ında, Soğuk Savaş’ın bitiminin güvenlik kavramının yeniden düşünülmesini gerekli kıldığı varsayımından hareketle Gelişim

Programlarının odak noktasındaki ‘nükleer güvenlik’ tartişmalarının yerini ‘insan güvenliği’ kavramının alması gerektiği açıklanmıştır.

Güvenlik kavramı, uzun süredir dar olarak yorumlanmaktadır. Bu dar yorumlama, dış saldırılardan bölgesel güvenliğin sağlanması, dış politikada ulusal menfaatlerin korunması veya küresel nükleer tehlikelerden korunmayı kapsamaktadır. Günlük yaşamlarında güvenlik arayışında olan normal insanlar unutulmuştur. Bu insanların birçoğu için güvenlik, hastalıklardan, açlıktan, işsizlikten, suçtan, sosyal çatışmalardan, politik baskılardan ve  evre felaketlerinden korunmayı sembolize etmektedir. Soğuk Savaşın karanlık gölgesinin ortadan kalkmasıyla, devletlerarasındakinden ziyade devletlerin içindeki birçok çatışma görülmeye başlanmıştır.

İnsan güvenliği,  lmeyen bir  ocuk, yayılmayan bir hastalık, sağlanan bir iş imk nı, farklılıklarından dolayı şiddete maruz kalmayan bir etnik kimlik, susturulmayan bir muhaliftir. İnsan güvenliği silahlarla değil, insanın yaşamı ve saygınlığıyla ilgili bir meseledir (Birleşmiş Milletler, 1994, s.22).

Rapor, insan güvenliğinin özelliklerini dört başlık altında toplamaktadır: Bunlar; ilk olarak insan güvenliği, zengin veya fakir ülkelerin hepsinde olabilecek evrensel bir meseledir. İşsizlik, suça karışma, kirli ortam, uyυřturucu bağımlılığı ve insan haklarının ihlal edilmesi örneklerinde olduğu gibi tüm topluma doğru ortak birçok tehdit söz konusudur.

İkinci olarak, insan güvenliğinin unsurları uluslararası olarak karşılıklı bağımlı bir durum arz etmektedir. Sıradan bir devletin vatandaşlarının güvenliği tehlike arz ettiğinde, diğer tüm ülkelerinde buna dâhil olması muhtemeldir. Gıda sorunu, hastalık,  evre kirliliği, uyυřturucu ticareti, terörizm, etnik çatışma ve sosyal entegrasyonsuzluk artık izole edilebilecek ve ulusal sınırlar dahilinde kalabilecek konular değildir.

İnsan güvenliğine yönelik tehdit unsurlarının küresel sonuçları vardır. İnsan güvenliğinin üçüncü özelliği, geç kalmış müdahalelerden ziyade erken müdahaleler aracılığıyla engellenmesi daha kolay olmasıdır. Örneğin, 1980’lerde HIV/AIDS virüsünün direk ve dolaylı maliyeti yaklaşık 240 milyon doları bulmuştur. Birkaç milyon dolar bile, önleyici hekimlik hizmetlerine ve aile planlama eğitimine

harcanması bu ölümcül hastalığın yayılmasını engellemeye yeterli olabilecektir.

Son olarak ise, insan güvenliği insan merkezlidir. İnsan güvenliğinin bireyin toplumda nasıl yaşadığı, kişisel tercihlerini özgürce gerçekleştirip gerçekleştirmediği, ticaret ve sosyal fırsatlara girip giremediğiyle ayrıca barış veya çatışma ortamındaki yaşamlarıyla alakalıdır (Birleşmiş Milletler, 1994, s.22-23).

Rapor insan güvenliğine karşı birçok tehdit olmasına karşın bunları ekonomik, gıda, sağlık, çevre, bireysel, toplum ve politik güvenlik olmak üzere yedi kategori altında değerlendirmektedir. Yine raporda, insan varlığının güvenliğinin kavramına atıfta bulunularak altı temel tehdidin olduğunu belirtmektedir. Bunlar; kontrolsüz nüfus artış, ekonomik fırsatlarda oluşan eşitsizlikler, kontrol edilemeyen göç, doğal felaketler, uyuşturucu kaçakçılığı ve uluslararası terörizm idi.

21. yüzyılın insan güvenliği açısından en önemli somut problemi göç ve iltica konusudur. Günümüzde insanlar birçok nedenden göç etme durumunda kalmaktadır. Göç eden bu insanlar çoğu zaman, insanlık haysiyetinin önemsenmediği, insan mevcudatının ve emeğinin ticari mal olarak görüldüğü; zorla cinsel istismarı, kölelikten farksız şartlardaki işçi istismarı ve çocuk istismarları konularını kapsayan insan ticareti her yıl 'Batı Avrupa'ya yapılan insan ticaretin 120.000 kadın ve çocuğun üzerinde olduğu tahmin edilmektedir. (Diamantopoulou, 2002) İsveç sivil toplum kuruluşlarından Kvinna Till Kvinna'ya göre, yalnız Batı Avrupa'ya dünyanın farklı bölgelerinden her yıl 500.000 kadın ticareti yapılmaktadır (Kvinna, 1999, s.1). Bahsedilen boyutlara ulaşan insan ticaretinin olgusunun, insanın hakların her geçen gün önem kazandığı dünyamızda güvenlik algılamalarının konusu olması doğal görünmektedir.

1994 yılındaki bu başlangıç raporundan itibaren BM Gelişim Programı insan güvenliği kavramını geliştirmektedir. Bu kavram Dünya Bankası/IMF gibi uluslararası kuruluşlar tarafından kullanılmasının yanı sıra bazı devletler tarafından kullanımı kabul edilmiştir. Japonya ve Kanada bu devletlerin başında gelmektedir (Steve, 1997, s.94).

1.3.2. Güvenlik Kavramında Çevre Güvenliği

Araştırmacı Gülgün Tuna günümüzde şiddet kavramının, sadece bedene karşı işlenen ve hasar yaratan kuvvet kullanılmasını değil, dolaylı yollardan canlılara karşı zarar verebilecek davranışları da kapsamaya başladığını belirtmektedir. Tuna, çevrenin kirletilmesinden kaynaklı bulaşan hastalıklara neden olmak, bir kısım insanı açlık veya yetersiz beslemeye mahkûm bırakmak, ormanlara zarar vererek canlıların doğal yaşam ortamını yok etmek gibi davranışlarda doğrudan güç kullanılmadığı halde başka canlılara ve çevrelerine önemli zararlar verebilen davranışlar olarak yeni güvenlik algılamaların konusu olduğuna değinmektedir (Tuna, 2001, s.5).

Bu yüzyılda yaşanan ekonomik büyüme (üretim) hızı ve nüfus artışı önceki dönemlerde yıllarda görülmediğinden, doğanın yok oluşu da benzer oranda hız kazanmıştır. 20.yüzyılın son dönemlerinde, doğanın bizlere sunduğu doğal hayati düzeyde olan sistemlerinin (hava, su toprak, doğal kaynaklar, iklim, biyolojik çeşitlilik vb.) zarar gördüğünün ortaya çıkmasıyla birlikte bunun bir tehlike olarak hissedilmesi neticesinde '*çevre güvenliği kavramı*' ortaya çıkmıştır (Tuna, 2001, s.181).

Çevre güvenliğinin, klasik güvenlik algılamalarının yerini aldığını söylemek biraz iddialı olsa da, çevre boyutunun güvenlik kavramına eklendiği ve çevrenin ihmal edilmesinin güvenliğe yönelik dolaylı tehlikeler oluşturabildiği söylenebilir. Örneğin, çevre kirlenmesinin neden olduğu küresel ısınma (*global warming*) güvenlik açısından dolaylı olarak değerlendirilmesi gereken bir konudur. Ozon tabakasında bulunan deliğin giderek büyümesinden kaynaklı ve gün geçtikçe etkisi daha fazla hissedilen küresel ısınmanın, toplumun geleceğini tehdit ettiği söylenmektedir. Bilim insanlarına göre, yakın dönemde insanlığı bekleyen en büyük tehlike ve problemlerden biri de küresel ısınma ve bunun neden olduğu iklim değişiklikleri olarak değerlendirilmektedirler. Fransız Sağlık Bakanının açıklamalarına göre 2003 yazında Fransa'da küresel ısınmadan doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen 3 bin kişinin yaşamını yitirmesi, küresel ısınma konusunun güvenlik için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Netice olarak, 1990'larda savunmaya 'çevre' boyutu da eklenmiş, ayrıca güvenlik sorunu ulusal olduğu kadar, küresel bir nitelik de kazanmıştır. Bilindiği

üzere, birçok çevresel sorunlar devletlerin iç dış politikalarını ciddi olarak etkilemektedir. Çevre sorunlarının artması ve daha yoğun olarak kendisini göstermesi, sosyal, ekonomik ve siyasal birçok soruna da kaynaklık etmektedir. Hiçbir ülke tek başına bu küresel boyutlu sorunları tek başına çözemeyeceği için bir bütün olarak uluslararası toplum buna çözüm üretmek zorundadır (Ersoy,2002, s.324)..

1.3.3. Güvenliğin Diğer Fonksiyonel Çalışmaları

Güvenlik çalışmalarında dikkat çeken diğer çalışmaların bazıları feminist yazarlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Bunlar genellikle ‘kadın güvenliği çalışmaları’ olarak adlandırılmaktadır. Feministlere göre güvenlik konusunun erkeklere ait bir alan olarak görülmesi nedeniyle kadınların nadiren güvenlik konusunda literatüre geçtiklerini belirtmektedir. Fakat 20. yüzyılın başından bu tarafa kadınlar da güvenlik konusuyla ilgilenmektedir. Bunun nedeni olarak da güvenlik konularının erkeklerden ziyade kadınlara daha fazla ilgilendiren bir konu olması görülmektedir. Savaşlardan mağdur olan sivillerin % 80-90 oranını kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. Dünya genelinde mültecilerinin % 80’inden fazlasını yine kadınlar ve çocuklar oluşturmaktadır. Ayrıca, kadınlara karşı yerel şiddet askeri toplumlarda oldukça yüksektir. Feminist yazarlara göre eğer güvenlik kavramında bir genişleme söz konusu ise kadın güvenliği de bu genişleme içinde mutlaka yer almalıdır.

Güvenlik kavramı konusunda diğer bir çalışma ise ‘yapıcı güvenlik çalışmaları’ (*constructivist security studies*) olarak adlandırılan çalışmalardır. Yapıcı güvenlik çalışmalarıyla, sosyal yapıcılık varsayımlarının güvenlik çalışmalarına taşınması kast edilmektedir. Bu Alex Wendt’in ‘anarşi, devletlerin ondan çıkardığı anlamdır’ düşüncesinin, ‘güvenlik, bizim ondan çıkardığımız anlamdır’ şeklinde yorumlanması anlamına gelmektedir (Steve, 1997, s.143).

Yapıcı güvenlik çalışmaları iki önemli düşünceye dayanmaktadır. İlki ‘güvenlik toplumları’ düşüncesidir. Bu kavram, devlet güvenliği güç araçlarından ziyade toplumsal araçlarla sağlayabileceği kastedilmektedir. Yapıcı yaklaşımın ikinci önemli düşüncesi ise, farklı devletlerin güvenlik kültürleri ile ilgilidir. Bu düşünceye göre, ulusal güvenlik menfaatleri kültürel faktörlerden etkilenen aktörler tarafından

tanımlanmaktadır. Bu düşünce gücün ulusal güvenliğin analizinde önemsiz olduğu manasına gelmemekte, ancak kültürel faktörlerin devlet ve diğer politik aktörlerin güvenlik ve güç kavramlarına ilişkin fikirlerini anlamada yardımcı olacağı ifade edilmektedir (Steve, 1997, s.157).

Güvenlik konusunda diğer bir çalışma ise ‘eleştirel güvenlik çalışmalarıdır’ (*critical security studies*). Eleştirel güvenlik çalışmaları geleneksel güvenlik çalışmalarının eleştirilerine dayanan bir güvenlik anlayışıdır. Bu çalışmaların iki önemli yaklaşımı vardır:

Birinci yaklaşım, anarşik düzendeki devlet davranışlarının askeri odaklı güvenlik anlayışından birey, toplum ve kimlik üzerine odaklanan bir güvenlik anlayışına dönüşüm ile ilgili çalışmaları içermektedir. İkinci yaklaşım insanın özgür kılınması amacına odaklanmıştır. Çünkü sadece özgürleştirme süreci güvenlik olasılığının daha gerçekçi olmasını sağlayabilir. Burada özgürleşme süreci; insanların özgürce yapmak istedikleri şeyleri gerçekleştirmeyi engel olan fiziksel veya insani sınırlamaların yok edilmesi kast edilmektedir. Bu engeller savaş ve savaş tehdidi, yokluk, eğitim eksikliği, politik karşıtlık gibi engellerdir (Steve, 1997, s.152).

Ancak, güvenlik kavramının genişleme ve derinleşme çalışmaları, geleneksel askeri güvenlik kavramını savunanlar tarafından eleştirilmektedir. Onlara göre bu tarz girişimler, güvenlik kavramının içini boşaltmakta ve kavramın yararlılığını baltalamaktadır. Onlara göre bütün tehditler güvenlik kavramı içinde yer alması kavramın anlamsız hale getirecektir (Steve, 1997, s.23).

1.4. Kavramsal Olarak Güvenliğin Kapsam Alanı

Güvenlik kavramı, “...varlığını koruma ve sürdürme amacı taşıyan her davranış biçiminde karşılaşılan bir olgudur. Bireyin beklentisi ve yaşadığı koşullar değişse de, ‘güvenlik’ onun yaşamının temel dinamiği olmayı sürdürmektedir.” (Steve, 1997, s.49). O halde güvenlik kavramı bütün canlı varlıklar için geçerli bir kavramdır. En basit canlıdan başlayarak insan, insan toplulukları, devletler ve uluslararası sistem için güvenlik bir ihtiyaç konumundadır (Baldwin, 2003, s.17).

Bu kadar geniş bir alan için ihtiyaç olan güvenlik kavramının sınırı ve boyutu araştırmacılarının sübjektif değerleri yanı sıra araştırma yaptığı alanla ve dönemle de

alakalı olarak değiştiği görülmektedir. Yukarıda da değinildiği üzere, “*antik çağdan günümüze kadar tehdit olgusunun özü değilse de, tanımı yaşanan  ağ  zelliklerine göre değişmiş ve giderek anlam genişlemesine uğramıştır. Tehdit yaratan olaylar ve aktörler çeşitlenmiş tehditlerin alanları dünyanın her coğrafyasını etkileyecek boyuta gelmiştir*”(Dedeoğlu, 2003, s.48). Örneğin, bugün bilgisayar ve internet sistemleri birçok tehdit söz konusu olmakla birlikte ve bu tehditlerle mücadele etmek için güvenlik ve güvenlik sistemlerinden bahsedilmektedir. O halde burada sorulması gereken soru, güvenlik kavramının hangi konuları kapsadığının nasıl belirleneceğidir.

Bir konunun güvenlik kavramının kapsamına girip girmediği konusunda üç temel sorunun cevabının arandığı görülmektedir. Bu sorulardan ilki, kimin veya neyin güvenliği veya güvenliğin referans objesi nedir? İkincisi, referans objesinin korunması gereken değeri nedir? Son olarak ise, referans objesinin korunması gereken değerine tehdit olan şey nedir? (Dedeoğlu, 2003, s.17). Klasik realist düşüncenin etkisi altındaki güvenlik kavramının referans objesi devlet; ikinci sorudaki devletin korunması gereken değeri bağımsızlığı ve toprak bütünlüğü ve son olarak ise devletin bağımsızlık ve toprak bütünlüğüne tehdit diğer devletler olarak görülmektedir. İnsan güvenliği kapsamında konu ele alındığında güvenlik kavramının referans noktası insan, korunması gereken değeri yaşam hakkını da kapsayan insan hakları, korunması gereken değere yönelik tehdide bakıldığında bu kimi zaman başka bir insan, bazen terör örgütleri ve organize suç örgütleri kimi zamanda devletin kendisi olduğu görülmektedir.

Sosyal güvenlik hakkındaki çalışmalarda, ‘güvenlikleştirme’ (*securitization*) kavramıyla, bir şeyin güvenlik konusu olarak etiketleyebilmek için, bu konuyu genel politik süreç haricinde özel önlemlerin uygulanmasının gerekli kılan önem ve aciliyet durumunun yüklenmesi demektir (Waeyer, 1995, s.46-86).

Ancak hangi konunun güvenlik kavramı kapsamında değerlendirileceği tartışılsa da, referans noktasındaki her aktör için kavramın üç boyutlu olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bunlar; i , yakın  evre ve küresel güvenlik boyutlarıdır. Örneğin, bir devlet için siyasal iktidarın, sosyo-ekonomik sistemin devamına yönelik tehditler i  güvenlik boyutunda yer alırken, bölge ve komşu

lkelerden gelebilecek tehditler evre güvenliği boyutuna girmektedir. Küresel savaşlar, silahlanma, uluslararası terör, organize suçlar, küresel krizler, evre kirliliği gibi tehditler de üçüncü halkada küresel güvenlik boyutuna girmektedir.

Güvenliğin her üç boyutunda aktif rol alması gereken kurum ise, gerektiğinde kuvvet kullanımı gerektiği için devlettir. Çünkü kimi zaman kuvvet kullanmayı gerektirecek güvenlik hizmetleri bu tekeli elinde bulunduran devlet tarafından gerçekleştirilebilecek bir konudur. Bu konunun devletlerce kanunlar aracılığıyla düzenlendiği görülmektedir. Örneğin T.C.Anayasası'nda Devletin Temel Amaç ve Görevleri başlıklı Madde 5'de:

“Devletin temel amaç ve görevleri, Türk Milletinin bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini, Cumhuriyeti ve demokrasiyi korumak, kişilerin ve toplumun refah, huzur ve mutluluğunu sağlamak; kişinin temel hak ve hürriyetlerini, sosyal hukuk devleti ve adalet ilkeleriyle bağdaşmayacak surette sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engelleri kaldırmaya, insanın maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmaktır” (T.C Anayasası, 1982) denmektedir. Bu maddeyle, devlete güvenliğin bütün boyutlarında etkin rol oynama görevi yüklenmektedir.

Burada önemli bir konu da bu boyutlar arası geçiş ve/veya yer değişimidir. Referans noktası olan her aktör için güvenlik kavramının boyutlarının önem sıralaması değişebilir. Örneğin Norveç için küresel ısınma neticesinde buzların erimesi ikinci boyutta bir güvenlik konusu teşkil ederken, bu diğer bir ülke için üçüncü halkada yer alan bir konu olabilmektedir (Dedeoğlu, 2003, s.54). Hakeza, uluslararası terörizm bugün ABD için birinci güvenlik boyutunda yer alan bir konu oluştururken, diğer bir ülke için bu konu aynı boyutta yer almayabilmektedir.

Gerek güvenlik algılamaları, gerekse güvenlik kavramının boyutları arasındaki önem sıralamasında değişimi etkileyen önemli konulardan biriside küreselleşme kavramıdır. Bu nedenle bundan sonraki bölümde küreselleşmenin güvenlik kavramı ile etkileşimi tartışılacaktır.

2. TOPLUMDA KÜRESELLEŞME VE GÜVENLİK KAVRAMI

Marshall Mc Luhan'ın 1960'ların başında 'Medyayı Anlamak' adlı eserinde kullandığı 'küresel köy'(McLuhan, 1965) tabiri, son yarım asırdır politik ve ekonomik olayların anlatımında anahtar kelime olarak kullanılmaktadır. Genel olarak teknolojiden ekonomiye, kültürden siyasete, yaşamın hemen hemen her alanındaki entegrasyonları ifade eden işgücü, sermaye, teknoloji ve çıktıların uluslararası vasıf kazanması şeklinde tanımlanan 'küreselleşme', 1980'li yıllarda daha çok kullanılmaya başlanmış, 1990'larda ise bilim insanları nezdinde önem arz eden anahtar bir kelime şekline dönüşmüştür (Pira, Kocabaş ve Baytekin, 2003). Bu bölümde toplumsal hayatımızı bu kadar etkileyen küreselleşme kavramının genel çerçevesi çizilmeye çalışılacak, ardından da güvenlik kavramıyla olan ilişkisi tartışılacaktır.

2.1. Küreselleşme Kavramı

Küreselleşme konusunda birbirinden oldukça farklı çok sayıda yaklaşım bulunması nedeniyle, tek bir fikir üzerinde uzlaşmadan bahsetmek de mümkün değildir. Soyak'ın da işaret ettiği üzere, küreselleşen dünya; sonsuz büyüklüğü ile bazen durağan, bazen çıldırmış ve tehlikeli ama her daim gizli bir okyanusa benzer. Okyanusla mücadele edebilmek için onu yutmak yerine yüzmek gerektiği gibi, küreselleşme de yutulması yerine mücadele edilmesi gereken bir kavramdır (Soyak 2002, s.7). Kimilerine göre ise küreselleşme, 16. yüzyılda başlayan Avrupa sömürgecilik dönemi ile birlikte küresel ekonominin entegrasyonunu ifade eden eski bir süreçtir (Ellwood, 2002, s.13). Kimilerine göre ise küreselleşme, 'düş' olmasa bile 'ideal', deva olmasa bile değerleri olan bir dünyaya bakış açısı hatta felsefesidir (Öke, 2001, s.2).

Küreselleşme kavramı ve başlangıç tarihi üzerinde her ne kadar tartışmalar mevcut ise de yapılan çalışmaların neredeyse tamamı ekonomi disipliniyle ilgilendiren finansın uluslararasılaşması ve mali entegrasyon konularıyla ilgilenmektedir. Soyak *"finansın uluslararasılaşmasını, uluslararası sermaye hareketlerinin serbestleşmesi, fon arz ve talebinin ve mali piyasa katılımcılarını coğrafi sınırlamalara maruz kalmadan daha uygun mekânlarda işlem yapması olarak; mali entegrasyonu ise,*

değişik ülke mali piyasalarındaki getiri oranları/fon maliyetleri arasındaki farkın ortadan kalkması olarak” tanımlamaktadır (Soyak 2002, s.18). Ekonominin uluslararasılaşması sürecinde başrolü çok uluslu şirketler ve yabancı sermaye yatırımları oynamaktadır. 1999 yılı itibariyle dünya ekonomisinde yabancı sermayenin tutarı 865 milyar dolardır. Bunun 636 milyar doları ise gelişmiş ülkedeki yabancı sermayelerdir. Bu rakam doğrudan sermaye girişlerinin yaklaşık % 73’üne tekabül etmekteydi. Gelişmiş ülkeler arasında ABD ve İngiltere doğrudan yabancı sermaye girişinde başı çekmektedir. İki ülkenin tüm doğrudan yabancı sermaye girişlerindeki payı yaklaşık % 41’di. Gelişmekte olan ülkeler ise 1999 yılında bir önceki yıla nazaran doğrudan yabancı sermaye girişlerini % 15 artırarak 208 milyar dolara ulaşmıştı. Bu bütün dünyanın doğrudan yabancı sermaye girişlerindeki payının % 24’ünü oluşturmaktadır (Yaşgöl, 2002,s.17). Uluslararası sermaye ile ilgili örnekleri çoğaltabilme olanağı olmakla birlikte, her gün daha fazla diğer ülkelere açılma gayreti içinde olan bir sermaye ve devletlerin ise bu sermayeyi ülkelerine çekme gayreti bulunmaktadır.

Küresel ekonomik gelişmelerin temelinde iletişim devrimin fırsatları inkâr edilmez bir boyutta olmasıdır. 1930’larda, New York ile Londra arasında üç dakikalık bir telefon görüşmesi (1996’daki değeriyle) üç yüz dolar tutarken, bugün gelişen teknoloji ve internet sayesinde bedavaya gelmektedir (Friedman, 2000, s.17). İletişim devrimi, küreselleşmenin anahtarı konumundadır. Bilim devriminin 17.yüzyıldaki kazanımlarının Sanayi Devrimine ve modern toplumlara bel vermesi gibi iletişim devrimi de bilgi toplumunu üretmektedir (Öke, 2001, s.23). Bilginin demokratikleşmesini sağlayan bilgisayarlaşma, telekomünikasyon teknolojileri, dijitalleşme ile bunların minyatürleşme ve sıkışması bilginin kolay elde edilebilir olmasını, bu ise bilgi toplumunun oluşumunu sağlamaktadır. Bilgi toplumunun oluşumu konusunda rol oynayan diğer önemli bir etken ise televizyondur (Friedman, 2000, s.87). Soğuk Savaş’ın büyük bir bölümü boyunca televizyon ve radyo yayıncılığı teknolojik yetersizlikler nedeniyle doğrudan devletlerce yönetilir ya da sıkı bir şekilde denetlenirdi. 1980’lerle birlikte çok kanallı televizyonlar bütün dünyaya yayılmaya başladı. Bunun temel nedeni ise Soğuk Savaş döneminde gözetleme için kullanılan uyduların televizyon sinyallerinin iletiminde kullanılmasıdır.

Bugün dünyamızın her tarafında bilgisayar aracılığıyla internet üzerinden parasını yatırım fonlarından, emeklilik fonları, emeklilik fonlarından yükselen piyasa fonlarına aktarmak suretiyle hisse senedi, tahvil ve döviz takasçıları bulunmaktadır. Bunların dışında fabrika ve üretimlerini dünyanın her tarafına yayan, verimliliği yüksek ve düşük maliyetli üretici devletlere kaydıran çok uluslu şirketler bulunmaktadır.

Küreselleşmenin sürecinin etkisinin artmasında rol oynayan diğer bir konuda uluslararası siyasal gelişimlerdir. Özellikle Soğuk Savaşın sona ermesiyle yıkılan demir perdeler küreselleşmenin motor gücünü oluşturan ekonomik aktörlerin dünya çapında istikrarlı bir ortam bulacağı umudunu ve uluslararası ekonomik küreselleşme faaliyetleri hızlandırmıştır. Bu noktada, teknolojik gelişmeler yaşanmış olmasına rağmen, günümüz anlamında bir küreselleşme yaşanabilmesi için uluslararası siyasi yapının önemi açıkça görülmektedir (Friedman, 2000, s.17).

Küreselleşme süreciyle ilgili yaşanan siyasal gelişmelerden bir diğeri de Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun en önemli örneğini oluşturduğu NAFTA (*North American Free Trade Agreement*) ve EFTA (*The European Fair Trade Association*) gibi ekonomik bölgesel entegrasyonlardır. Bu ekonomik entegrasyonlar o kadar başarılı olmuştur ki, Avrupa Ekonomik Topluluğu siyasal bir yapıya dönüşmüş zamanla Avrupa Birliği halini almıştır.

Yukarıda açıklanmaya çalışıldığı üzere, küreselleşmenin bir elektrik düşmesine basarcasına sihirli bir dokunuşla tarihe geçecek hızlı bir transformasyondan ziyade bir süreç hatta süreçler zinciri olduğu görülmektedir. Küreselleşme dünya üzerinde her yerde aynı anda aynı etkiyi yapmadığı gibi adeta bir milat gibi kendisinden önceki gelişmeleri toptan iptal geçersiz saymamaktadır (Öke, 2001, s.1). Finansın, teknolojinin uluslararasılaşmış, bilgi toplumu süreçleri ve bunların siyasal kültürel yansımalarına karşı olanlar dahi eylemlerini gerçekleştirirken küreselleşmeden faydalanmaktadır. Düşmanlarının bile onun sağladığı imkanları kullandığı küreselleşme, sosyal hayatın tümünü etkileyen bir fenomen olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2. Toplumsal Küreselleşme Süreci ve Aktörlerin Rolü

Küreselleşme süreciyle ortaya çıkan durum devlet dışı, ulus ötesi, sınır aşan unsurlarında dahil olmasıyla mütakabil bağımlılıkla işlenen örümcek ağı modeline benzemektedir (Öke, 2001, s.2). Bu örümcek ağında devlet dışı aktörlerin de katkısıyla ciddi anlamda hissedilmektedir. Diğer bir ifadeyle küreselleşme süreci, devlet dışı aktörlerin de yer aldığı türdeş olmayan bir sistem yapısına sahiptir (Arıboğan, 1997, s.75). Bu sistemde ulus devletler, uluslararası örgütler, ulus devlet sınırları aşan sermaye, uluslararası medya ve insan gibi unsurların faaliyet gösterdiği görülmektedir.

Küreselleşme süreci, devletlerin egemenlik kullanma anlayışında değişimlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Gittikçe artış gösteren ekonomik ve kültürel bağlar nedeniyle, ulus devlet yapısı dahilindeki hükümetler, ekonomik unsurların, teknolojik yeniliklerin, bilgi, fikir ve haberlerin akışının kontrol edilmesi noktasında problem yaşamakta ve bunun sonucunda çözüm için başvurulmuş iç politikalar etkin olan alanını kaybetmektedir (İskenderoğlu, 2002 s.5). Ulus devletlerin gücünü etkisizleştiren bir diğer unsur, uluslararası veya uluslar üstü teşkilatlandırmaların ve antlaşmaların, hem nitelik hem de nicelik olarak artmasıdır (İskenderoğlu, 2002 s.5). Günümüzde vatandaşları üzerinde ve coğrafi sınırları içerisinde de kendi iç hukukuna göre istediğini yapabilen ‘mutlak egemen devlet’ anlayışı yerine, esas insan hakları ve uluslararası hukukun egemenlik alanının kısıtladığı ‘sınırlı egemen devlet’ ortaya çıkmıştır. Ayrıca devletler, birer büyük işletme gibi, çok yönlü kıstaslara göre gösterdikleri performanslarıyla karşılaştırılmakta ve bu kriterde ki başarı düzeyine göre sıralanmaktadırlar (Demir, 2003, s.67). Küresel dünyada bir devletin etkinliği ve başarısı, vatandaşlarının diğer toplumlarla ilişki ve işbirliği ortamlarında iyi temsil edilmesi, vatandaşlarının her platformda devletlerinin uygulamalarına güvenle ve onurla sahip çıkmalarını sağlayacak biçimde rasyonel ve tutarlı davranması ve bu şekilde uluslararası camianın saygın bir üyesi olduğunu tescil ettirerek ortaya konulması ile ölçülmektedir (Demir, 2003, s.105). Bu ölçüt çerçevesinde devletlerin değişim yaşandığı ve farklı bir devlet yapısına büründüğü söylenebilir. Yine de ulus devleti zayıflatan ve aynı anda insanı güçlendiren radikal değişiklikler devlet gücünün yerine geçmemektedir. Örneğin, insan hakları

konusundaki uluslararası hassasiyete rağmen, insanlar hâlâ temel hakların sağlanmasında temel kurum olarak devletlerine müracaat etmektedir (Barkurt, 2001, s.112). Bu nedenle küresel toplumda ulus devlet tek egemen güç olmasa bile, örümcek ağını andıran yapının dokunmasında kaçınılmaz aktör yerini koruyacaktır.

Küreselleşme sürecinin ikinci aktörü, uluslararası sermaye ve çokuluslu şirketlerdir. Uluslararası sermaye teknolojinin de yardımıyla dünyanın bir tarafından diğer tarafına para gönderen milyonlarca yatırımcıdan oluşmaktadır. Bu yatırımcılar Wall Street, Hong Kong, Londra ve Frankfurt benzeri dünyanın ana unsur küresel finans merkezlerinde toplanmaktadır. Bu yatırımcı ve finans merkezlerinin tutum ve davranışları olağan üstü etkiler yaratabilmekte ve hatta hükümetleri dahi düşürebilmektedir (Friedman, 2000, s.36). Vatandaşlarına iş imkânları sağlamada başarısız olan ulus devletler ise çokuluslu şirketlerin yatırımlarını ve uluslararası sermayenin sıcak parasını kendi ülkelerine çekebilmek için birçok taviz verdikleri görülmektedir. Sermayenin geçmişle kıyaslanmayacak düzeyde hızlı ve çok daha büyük miktarda hareket edebilmesi devletlerin ulus aşırı, uluslararası, çokuluslu, hatta bazı durumlarda ulus-üstü sermaye gruplarına olan bağlılığını artırmıştır. İkinci olarak ulusal sermaye bir yandan ‘küreselleşme’ veya ‘bölgeselleşmiş’, diğer yandan ise devlet ile sermaye grupları arasındaki çıkar farklılaşması artmıştır. Diğer bir ifadeyle, devlet ile sermaye arasındaki denge, devlet aleyhine hızla bozulmaktadır. Artık halk, devlet ile sermayenin çıkarları her zaman aynı anlama gelmeyebilmektedir.

Küreselleşen sermaye ile ilgili söylenmesi gereken bir diğer nokta ise sistemde yaşanan değişimlere duyarlılıktır. Sistem öylesine hassaslaşmaktadır ki, en ufak bir noktada karşılaştığı sorun kısa sürede küresel etkiler doğurmaktadır.

Devletlerarası sermaye ile birlikte değerlendirilmesi gereken bir diğer konu da uluslararası düzeyde etki yapabilen CNN, BBC gibi küresel medya kuruluşlarıdır. Yaşadığımız dönemde herhangi bir medya devi, dünyanın ulaşılması mümkün dahi görünmeyen kesimlerine dahi rahatlıkla ulaşabilmekte ve ahlaki tutumlardan, sosyal nizamla kadar istediği her alanda reform niteliğinde değişimler yapabilmektedir ((Arıboğan, 1997, s.165). Küresel faaliyet göstermek isteyen herhangi bir aktör faaliyetlerini mutlaka medya ile desteklemek durumundadır. Bilindiği üzere Körfez

Savaşı'nda ABD kendisinin haklı, karşısındaki düşmanın ise ne kadar acımasız olduğunu göstermek üzere, küresel medyayı yanlı olarak kullanmış ve kendisine yönelik eleştirileri azaltabilmiştir. Aynı yanlı kullanmanın 11 Eylül terör saldırıları sonrasında da yaşanmış olması, akıllarda soru bıraksa da, küresel medyanın olayları dünya kamuoyuna kabul ettirmekteki önemi gözler önüne sermektedir. Bu nedenle, küresel medya kuruluşları bir aktör olmasa dahi aktörlerin mutlaka kullanması gereken bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Küreselleşme sürecinin üçüncü aktörü ise bireylerdir. İnsanların dolaşım ve erişimini kısıtlayan duvarların zayıflaması ve iletişim devriminin dünyayı adeta ağlarla donatması bireyin devlet karşısında güçlenmesine neden olmaktadır. 'Güçlenen birey' bugün dünya sisteminde dikkate alınması gereken bir aktör haline gelmektedir. Bugün bir birey ülkenin hükümetlerinin, sermaye şirketlerinin veya diğer kurumların geleneksel aracılığına gerek duymadan dünya sahnesine, çoğu kez dolaysız olarak ağırlığını koyabilmektedir. Örneğin, Connectitut'un Greenwich kentindeki Long Term Capital Management firmasının başında bulunan bir avuç insan, kimsenin bilgisi olmadan Çin'in döviz rezervlerinin tamamından daha fazla finansal yatırım toplamıştır (Arıboğan, 1997, s.36). Kendi küresel iletişim ağına sahip olan Usame Bin Ladin ABD'ye karşı 'savaş açmış' ve 11 Eylül eylemini gerçekleştirebilmiştir. Jody Williams kendi devletinden ciddi bir yardım almadan, beş büyük devletin muhalefetine rağmen, kara mayınlarının yasaklanmasını sağlamış ve 1997 yılında Nobel Barış Ödülü'nü kazanmıştır. Tüm engellemeler rağmen milyonlarca insan sınırları aşarak başka ülkelere yerleşebilmektedir.

Küreselleşme süreciyle birlikte insanın bir aktör olarak öneminin her geçen gün artmasıyla, insana değer veren hukuk sistemlerinin işletilmesi ve genişletilmesi devletlerin gündemine oturmuştur. Devleti temsil eden otorite bu gelişmelerin bilincindedir (Mumcu, 1994, s.11). Artık devletler, ancak kişinin düşünce ve davranışlarının gerçekleştirilmesinde hoşgörülü bir tutum izleyerek, insan haklarına dayalı gerçek bir demokrasi sistemini tesis etmesi halinde meşru bir zemine oturabilir (Mumcu, 1994, s.11). İnsan hakları ihlallerinin en güçlü devletlerin dahi yıkılmasına neden olduğuna şahit olan dünya bireyin gücünü daha iyi anlamıştır. Artık hiçbir devletin, hâkimiyet zırhı ardına sığınıp, ülkesinde yaşayan vatandaşlarına istediği şeyi yapma durumu bulunmamaktadır(Öke, 2001, s.62).

Küresel sistemde diğer bir aktörde gerek devletlerarası gerekse devlet dışında gerçekleşen uluslararası kuruluşlardır. Her geçen gün sayı, kapsam ve nitelik olarak yaşanan gelişmelerle uluslararası kuruluşlar, belirli konularda nihai düzenlemeleri yapmak, kural koymak, devletlerarasındaki iletişimi kolaylaştırmak gibi önemli işlevler görmektedir (Arıboğan, 1997,s.211).

Daha İkinci Dünya Savaşı bitmeden düzenlenen ve 1 Temmuz 1944'te sona eren Bretton Woods konferansında, uluslararası para sisteminin işlemlerini sağlamak amacıyla kurulan 'Uluslararası Para Fonu' (International Monetary Fund-IMF), ülkelerin imar ve kalkınma çabalarını desteklemek için kurulan 'Dünya Bankası' (Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası-IBRD), 1947 yılında imzalanan Gümrük ve Ticaret Genel Anlaşması (GATT) gibi uluslararası kuruluşlar, günümüz küresel toplumun ekonomisinde etkin aktörler olarak karşımıza çıkmaktadır. Yine II. Dünya Savaşı sonrasında Milletler Cemiyeti'nin yerini alan Birleşmiş Milletler de uluslararası siyasi yapının etkin bir aktörlerindendir.

Gerek devletlerin onlara üye olma ve onları kullanma konusundaki artan talepleri, gerek küresel gerekse bölgesel bazda düzenlemeler yapma yetkileri ve gerekse de ekonomik, politik, kültürel birliktelikte artan rolleriyle uluslararası kuruluşların 21. yüzyılda daha etkin hale gelebilecekleri söylenebilir (Arıboğan, 1997,s.212). Kaldı ki Avrupa Birliği örneğinde olduğu gibi 'devletler üstü' (supranasyonal) uluslararası kuruluşlar, bu kuruluşların küresel toplumdaki etkisini artırmaktadır.

Uluslararası kuruluşlar alt başlığı altında değerlendirilmesi gereken diğer bir konuda herhangi bir devletle ilişkisi olmadan küresel biçimde örgütlenen ve zaman zaman devletlere alternatif güçler olarak faaliyet gösteren Devlet Dışı Örgütlerdir (NGO-Non Governmental Organizations). Siyaset, spor, sanat, eğitim, tıp, bilim, ulaşım, taşımacılık, basın, din, hukuk gibi birçok konuda faaliyet gösteren NGO, devletler kanalıyla gerçekleştirilemeyecek konularda halklar arasında köprü vazifesi üstlenmektedir (Arıboğan, 1997,s.212-215). Bu örgütler hükümetlerin resmi otoriteleri dışında kurulmuş ve faaliyet gösteriliyor olsalar bile, belirli alanlara ilişkin düzenlemeler yapma konusunda hükümetlerce kullanılabilir. Nitekim Kızılhaç'ın, Uluslararası Af Örgütü'nün gibi örgütlerin dünya çapında sahip olduğu

prestij ve etkileme kapasitesi birçok devletten daha yüksektir. Bu açıdan günümüz küresel toplumunda bu kuruluşlar temel aktör konumunda iken beklide ileride devletlerden daha önemli hale geleceklerdir (Arıboğan, 1997,s.220).

2.3. Güvenlik Kavramı ve Toplumsal Küreselleşme Süreci

Sosyal hayatın her alanındaki değişimden direkt olarak etkilenen güvenlik kavramının, sosyal hayatın bütününe etkileyen küreselleşme sürecinin dinamik yapısından etkilenmemesi düşünülemez. Bu etkileşimle daha önceden tehdit olarak algılanan konuların işlevsel olarak kullanılamaz hale gelmesine karşın; yine küreselleşmenin sunmuş olduğu imkânlar aracılığıyla dünya toplumuna yönelik yeni tehditlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, küreselleşmeyle birlikte güvenlik kavramına yönelik tehdit algılamalarının değiştiği ve bunun sonucu olarak yeni bir güvenlik algılaması geliştiği ileri sürülebilir.

Çok taraflı devletlerarası savaşlar, daha önceden tehdit algılamaları içinde yer almasına karşın bugün kullanılmaz hale gelen tehdit algılamasına örnek olarak verilebilir. Her ne kadar günümüzde savaş yaşanıyor olsa da bunlar genellikle iç savaş veya küresel sistemle bütünleşemeyen ülkeler kaynaklı ve sınırlı sayıda ülke tarafından yapıldığı görülmektedir. Friedman küreselleşme sürecinin sembolü olmuş Mc. Donalds restoranlarının bulunduğu iki ülke arasında, bu restoranlarının kurulmasından sonra hiç savaş çıkmadığını belirtmektedir.

Küreselleşmeyle oluşan nefretin neden olduğu tehditlere en somut örneği, 11 Eylül 2001’de gerçekleştirilen terörist saldırılar oluşturmaktadır. 11 Eylül 2001 günü toplam 19 kişiden oluşan 4 ayrı terörist timi tarafından kaçırılan dört uçaktan ikisi Dünya Ticaret Merkezi’nin ikiz kulelerine, biri Pentagon’a diğeri ise Pensillvanya açıklarında yere çakılmasıyla gerçekleştirilen terörist saldırı, küreselleşmeyle değişen teröre ve bunun güvenlik ile ilgili birçok konuda değişim yaşandığını açıkça göstermiştir (Ali Tarık, 2004). Bu saldırılar sonrasında yaklaşık 5000 insan hayatını kaybetti. Dünyanın süper gücü olarak nitelendirilen ABD için bu saldırılar, 1812 Savaşı’ndan bu yana ulusal toprağında ilk kez saldırı ve tehdide hedef olması demektir (Demirer, 2001, s.75). Kimileri ise saldırıları Pearl Harbour Saldırıları’yla özdeşleştirmektedir. Her ne şekilde değerlendirilirse değerlendirilsin 11 Eylül, özellikle

Soğuk Savaş döneminde dünyanın en güvenli ülkesi olarak düşünülen bir ülkenin, küreselleşme süreciyle ortaya çıkan yeni ortamda tehditlerine ne kadar açık bir toplum olduğu göstermiştir. 11 Eylül’de birkaç kişiden oluşan bir grup insan, daha önce bir süper gücün (SSCB), ABD’ye veremediği zararı birkaç sivil yolcu uçağıyla verebilmiştir.

11 Eylül öncesine kadar Amerikan ve Batı kendi toprakları dışındaki güvenlik tehditlerini pek fazla dikkate almıyorlardı. Çünkü kendisini kendi yaşam alanında özgür ve güvende olduğunu düşünüyordu. Amerika ve şaısında Batı özgürlük adına bir alandı; özgürlük ve güvenlik sorunu asla zaman Amerika’ya yansımayacaktı. Ancak 11 Eylül, yaşanan değişimlerle ulusal ve bölgesel olarak değerlendirilen soruların artık bölgesiyle sınırlı kalmayacağını göstermektedir. 11 Eylül; küreselleşmenin, ekonomiden başka kültürel, politik ve özellikle de güvenlik alanlarında da etkili olduğunu dünya toplumuna açık bir şekilde göstermiştir.

Terörizm örneğinde olduğu gibi, küreselleşmenin imkânlarından faydalanarak daha nitelikli ve ulus aşan suçların da uluslararası ve iç güvenlik konusunda dikkate alınması gereken bir tehdit olduğu görülmektedir. Uluslararası boyutlu hale gelen suç konusundaki değişim, 20–23 Mayıs 1997 tarihleri arasında Viyana’da yapılan 4. Uluslararası Polis Yöneticileri Sempozyumu’na katılan ülke temsilcilerinin ülkelerinde yaşanan suç ve suçlu profili ile ilgili verdiği örneklerinde açıkça görülmektedir. Konuyla ilgili olarak Norveç temsilcisi, 1994 ile 1995 yılları arasında kıyaslama yapıldığında müsadere edilen eroin miktarında neredeyse iki katı bir artış olduğu ve 1995 yılında yapılan operasyonlarda gözaltına alınanların % 70’inin organize suç örgütleriyle irtibatlı olduğu sanılan yabancı ülke vatandaşı olduğunu bildirmiştir (Gammelgard, 2001, s.5).

Japonya temsilcisi, yıllık olarak 3 milyondan fazla yabancının Japonya’ya giriş yaptığını ve bir o kadar da Japon vatandaşı ülke dışına çıktığını belirtmektedir. İletişim ve nakliyat işlemlerindeki hızlı gelişimle beraber Japonya’da yaşanan bu hareketlilik her çeşit uluslararası suç özellikle de uyuşturucu ve silah kaçakçılığı artışına neden olduğunu bildirmiştir. 1989 ile 1995 arasında Japonya’da suç işleyen ve yakalanan yabancı uyruklu kişilerin sayısı iki katına çıkmıştır (Ohara, 2001, s.5).

Avusturya temsilcisi, 1975 ile 1995 arasında 20 yıl boyunca istatistiksel olarak kayıt altına alınan Avusturya'daki kriminal olay sayısının iki katına çıktığını bildirmiştir. Kayıt altına alınan suçlarda ticari ve vergi kanunlarını ihlal eden nitelikli dolandırıcılık, bilgisayar, çek, kredi kartları içeren yeni suç türlerinin çok yaygın bir şekilde karşılaştığını ve uyuşturucu kaçakçılığı, hırsızlık ve insan ticareti suçlarının şüphelilerinin genellikle yabancı şahıslar olduğunu ettiğini belirtmektedir (Edelbacher, 2001,s.5).

Ülkemizi temsilen katılan zamanın dönemin İnterpol Daire Başkanı Yalçın Çakıcı, ülkemizin son yıllara kadar ülke içinde uyuşturucu kullanımı konusunda problem olmamasına karşın, polis birimlerinin sınırlarda yapmış olduğu sıkı kontrol neticesinde uyuşturucu tacirlerinin daha ucuz fiyatlarla ülke içi piyasaya yöneldiğini bunun sonucu olarak ise, ülkemizde uyuşturucu kullanımının arttığını bildirmiştir (Çakıcı, 2001, s.5).

Örneklerde gösterildiği üzere, küreselleşme sürecinin sunmuş olduğu ileri teknoloji, sınırlar arası kolay geçiş ve yabancı toplum içinde yaşamayı kolaylaştıran sosyal akışkanlık gibi imkânlar, terörizm gibi suç kavramının da niteliğini değiştirerek küresel boyutlu hale gelmesine neden olmaktadır. Küresel boyutuyla suç, yeni güvenlik algılamalarına tehdit olarak yerini almaktadır.

Küresel boyutlu suçun yanı sıra, küreselleşme sürecinin doğasında bulunan bazı konularda kimi zaman tehdit algılaması veya en azından kaynağı olarak görülmektedir. Örneğin, küreselleşme süreciyle birlikte insanların uluslararası geçiş ve göçü doğal bir hadise halini alırken, uluslararası geçiş ve göç konusu gerek göç gönderen gerekse göç kabul eden devletler nezdinde tehdit olarak algılanabilmektedir (Çiçekli, 2004, s.190). Özellikle 11 Eylül sonrası, tehdit algılamalarında dışardan gelecek yabancı unsurların, yani göçmenler risk faktörü olarak görülmesinde artış yaşanmaktadır.

Ancak, ulusal güvenliğin sağlanması ve korunması, insan hakları düzleminde bireysel güvenliğin sağlanmasına bağlı bir durumdur. Ayrıca, ulusal güvenlik unvanıyla hedeflenen 'kolektif' güvenliğin de kişi bazlı bir anlayış ile tekrardan tanımlanması gerektiği söylenebilir.

Birleşmiş Milletler nezdinde gerçekleşen birçok inceleme ile o dönemde dünyada yaşanan ve halen devam eden eşitsizliğin ve yoksulluğun ebatları açık bir şekilde görülmektedir. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişme Raporu'na göre, 90'ların sonunda dünyada yaşayan nüfusun en zengin ülkelerde yaşayan % 20'lik bölümü dünyadaki kazancın % 86'sına, en alt dilimindeki yüzde % 20'si de % 1'ine sahiptir. Dünyada günlüğü 2 doların altında olan insanların nüfusu yaklaşık 3 milyar bulmaktadır. Eğer minimum yoksulluk sınırını 1 dolar olarak kabul eder isek, 90'ların ortasında, gelişmekte olan ülkelerin toplam nüfusunun % 33'üne karşılık olan 1,3 milyar insan bu sınırın altında gelir elde etmiş sayılmaktadır. Dünyanın en zengin 200 kişinin serveti, dünyadaki en fakir 2,5 milyar insanın toplam gelir ve servetinden daha fazladır. Dünyanın en varlıklı 3 kişinin toplam serveti, en fakir 48 devletin gayri safi yurtiçi hâsılasından fazladır. Gelir ve servet dağılımındaki bu adaletsizlik durum maalesef giderek daha da büyümekte ve derinleşmektedir.

Küresel sosyal adaletsizlik konusunun günümüz dünyasında ortaya koyduğu en önemli güvenlik probleminin terör konusunun olduğu söylenebilir. Bu konuyu Ortadoğu örneğinde inceleyen Karlı küresel ekonomiye adapte olmak için küçülmek zorunda olan devlet sektörünün istihdamı daraltması, ayrıca Batı Avrupa ve Körfez Ülkelerindeki iş alanlarının 1970'lerde kapanmasının, kentlere iş umuduyla göç etmiş genç nüfusu zamanla birer canlı bombaya dönüştürdüğünü ifade etmekte ve bu kitleyi demografik bomba olarak adlandırmaktadır (Karlı, 2002, s.11).

Sonuç olarak, küreselleşmeyle süreciyle birlikte, tüm dünyayı tek bir toplum ve dünya içindeki her bir ülke de o toplumun mahalleleri haline geldiği görülmektedir. Küresel köy veya küresel toplum olarak adlandırabilecek bu yapı içinde yeni bir güvenlik algılamasının geliştiği görülmektedir. Küresel toplumdaki bu güvenlik algılamasının askeri olmaktan ziyade polisiye yani suçla mücadele yönünün ağır bastığı söylenebilir. Bu noktada küresel toplumdaki yürütülmesi gereken polislik politikalarının kanun uygulama (*law enforcement*), yani suçluyu bulup yargı önüne çıkarma ötesinde toplum hizmetleri boyutlu bir politikanın olması gerektiğini belirtmek gerekmektedir (Gaines, 1999, s.57-95). Çünkü her ne kadar ortaya çıkan tehditler polisin faaliyet alanına girmekte ise de, küresel toplumda güvenliğin sağlanması kanun uygulama faaliyetlerinin ötesinde bir konudur (Burstein, 1994, s.8).

Ayrıca, küresel toplumun yapısı dâhilinde herhangi bir yerde vuku bulan aksama veya kokuşmanın insanlığın hepsini etkileyerek huzur ve asayişini aksattığı görülmektedir. Normal sağlıklı bir ferdin kendi toplumu içindeki gelişmelere kayıtsız kalmasının düşünülemeyeceği gibi, küresel toplumun üyeleri olan ulus devletler de dünya üzerindeki gelişmelere umursamaz kalması düşünülemez.

Çünkü küresel toplumun olumlu veya olumsuz yönleri mutlak surette bütün üyelerini etkilemektedir. Diğer bir ifadeyle küreselleşme süreci, ‘ortak güvenlik’ (*common security*) kavramının gelişimini sağlamıştır (Fischer, s.37).

Küresel yönetişime göre Birleşmiş Milletler, OECD, NATO gibi örgütlerin üye sayısı ve etkinliğini artırılması, örgütlerin organizasyonunu sağlayacak kurumların oluşturulması ve işlerlik kazandırılarak düzensiz işlemekte olan ulusal pazar, etik kurullar ve hukuksal düzenlemeler getirecek küresel otoritelerin etkinliğinin artırılmasını gerektirmektedir (Fischer, s.37).

3. TOPLUMSAL KÜRESELLEŞME VE ULUSLARARASI POLİSLİK

3.1. Küreselleşme ve Polislik

Polisliğin ilkel örnekleri her toplumda birbirinden farklı sosyal yapılar tarafından karşılanmaya çalışılmıştır. Ancak, modernleşme süreciyle bu kurumların zamanla ihtiyacı karşılayamaz hale gelmesi nedeniyle güvenlik hizmeti sunan sistemlerin gelişerek profesyonel olarak icra edilen polis kurumlarına dönüşümü yaşanmıştır. Modern polisliğin ilk örneğini, 1829 yılında sanayileşme ve şehirleşme sürecini diğer ülkelere göre daha önce tamamlamış olan İngiltere’de ortaya çıktığı görülmektedir.(Çağlar, 1998) İngiltere’de kurulan bu sistem, endüstrileşme ve şehirleşme sonucu benzer sorunları yaşayan diğer ülkeler tarafından da siyasi yapılanmalarına ve kültürlerine göre adapte edilerek modern polis birimlerinin kuruluşu zamanla tamamlanmıştır (Can, 2003, s.208).

İlk polis teşkilatlarının kuruluşunun endüstrileşmesi ve nüfus yoğunluğunun arttığı kentlerde gerçekleştiği görülmektedir. Örneğin, İngiltere’deki ilk polis yapılanması Londra şehri düşünülürken, ABD’deki kurulan ilk yapılanma New York kenti düşünülerek oluşturulmuştur. Bu itibarla polisliğin bir endüstri ve şehir mesleği olduğu söylenebilir (Fındıklı, 2001, s.90). Şehirleşme ve endüstrileşmenin ulusal çapta yayılması ile polisliğin de şehir veya bölge polisliğinden ulusal polisliğe dönüşüm yaşadığı görülmektedir.

Ulus devletlerin oluşumunu tamamlaması ardından asker ve polis arasındaki ilk sınır askerin devletin dâhili işlerden el çekerek diğer ulus devletlere yönelik harici askeri güç konusuna odaklanma şeklinde çizilmiştir. Ulus devletler geliştikçe, askerin harici görevi devlet yönetimi için gerekli bir araç olarak görülmeye başlanırken, polis kurumları ülke içinde kamu düzeninin sağlama rolünü üstlenmiştir.

Böylelikle polis kurumu işlevsel olarak kamu düzeninin sağlanmasından ve suçların kontrol edilmesinden sorumlu olurken, örgüt olarak da Weber’in bürokrasi teorisine uygun olarak hiyerarşik bir yapıya bürünmüş ve özel eğitilmiş uzman personelden oluşturulan, yirmi dört saat görevli profesyonel bir yapıya kavuşmuştur (Deflem, 2002, s.12).

İlk dönemdeki polis yapılarında militarist bir yapılanma ağırlık gösterse de, modern yaşamın gerekleri doğrultusunda polis yapılanmaları değişiklik göstererek sivil hayata daha uygun bir hale gelmiştir. Başlangıçta polislerin sokakta devriye gezmek suretiyle suçla mücadele etmesi ve kamu düzeninin sağlanması yanı sıra iş bulma, kayıp çocuk arama, gibi sosyal faaliyetleri yürüttükleri görülmektedir. Ancak, yaşanan gelişmeler polisliği ‘sokak seviyesinde kriminologlar’ olarak suçun nedeni araştıran bir görev yapısına kavuştuğu görülmektedir. Şuan ki dönemde ‘toplum polisliği’ (*community policing*) (Kavgacı, 1997, s.73) olarak modernize edilmiş bir anlayışla, eylem ve işlemlerinde kendisi halka karşı sorumlu hisseden, halkın yaptığı işlemlere katılımını teşvik eden bir hizmet kuruluşu olarak görmektedir (Aydın,2003, s.73).

Sonuç olarak, günümüzde polislik mesleğinin icra edilmediği hiçbir ülke bulunmadığı gibi polislik sürekli bir gelişim/değişim yaşayan evrensel bir meslek olduğu söylenebilir (Fındıklı, 2003,s.14). Polisliğin gelişim/değişiminde neden olan konulardan biride küreselleşmedir.

3.2. Toplumun Küreselleşme Sürecinde Güvenlik Kurumlarının (Polis-Asker) Ayrışması

Küreselleşen dünyada polisin görev alanı olan sivil yaşamındaki rahatlık ve huzur konusundaki talepler artarken, paradoksal olarak da saldırıya açık ve kompleks bir hale gelmektedir. Bu ise küresel toplumda asker ve polis kuvvetlerinin işe alınma, eğitim ve kurumsal fonksiyonlarının değişimi ve farklı yasal çerçevede politik denetleme mekanizması altında çalışmasına neden olmuştur.

Yeni oluşan bu süreçte, asker polislere göre önceden belirlenmiş ve daha özel görevleri ifa etmektedir. Yapılan görevler şahsi algılama veya muhakemelerden oldukça uzaktır. Çünkü hedeflerdeki etkinlik büyük oranda yeterli stratejik ve operasyonel planlama, iyi koordine edilmiş destek, çok iyi işleyen merkezi liderlik ve hiyerarşik kontrol sistemine bağlıdır.

Diğer bir anlatımla en düşük rütbeli üye, çevreyi kontrol etme, ilgili notları alma, olaya derhal müdahale yapıp yapmamaya, yapacaksa da ne yönde müdahale yapacağına ve ayrıca müdahale için daha fazla görevlinin çağrılıp çağrılmayacağına

bizzat kendisini karar vermek durumundadır. Yapılan bu hizmetin kalitesi ise ağırlıklı olarak, görev yapan en düşük rütbeli polis memurlarının etik değerleri, adalet duygusunu, kişisel otoritesine ve mesleki yeteneğine bağlı olarak artmakta veya azalmaktadır.

Asker ve polis arasındaki bu farklılaşmanın en açık örneğini, Amerika'nın Irak'a müdahalesi sırasında baş gösteren kargaşada Amerikan birliklerinin kontrolü altına geçen bölgelerde resmi binalara yağmalama olaylarının yaşanması olarak gösterilebilir. Kamu düzeni konusunda herhangi bir eğitimi ve tecrübesi olmayan askeri birlikler, yağmalamayı sadece seyretmiş veya küçük müdahalelerle giderilebilecek toplumsal bir olayda ağır tepki vermek sonucu birçok can kaybına neden olmuştur. Bu ise yaşanan süreçte askeri müdahaleler ve sonrasında polisiye tedbirlerin dikkate alınması gerektiği sonucunu ortaya koymaktadır.

Bunlara ilaveten başarılı polislik ağırlık olarak sivil vatandaşlarla ve sivil kurumlarla olan işbirliği ilişkilerine bağlıdır. Örneğin herhangi bir olay hakkında bilgi toplayabilmek halkla iyi ilişkilere bağlıdır. Bu da aslında polis kuvvetlerinin aracılığıyla toplumsal düzenin ve politik rejimin, insanlar tarafından meşru olarak kabul edilip edilmediğini göstergesidir. Askeri kurumlarda ise böyle bir konu söz konusu değildir.

Dikkat çeken diğer bir husus da, küresel dünyadaki tehdit olarak algılanan konuların uluslararası boyutu olması, bu tehditlerle mücadelede yürütülen istihbarat ve operasyon faaliyetlerde iç dış ayrımının aşılmasına neden olmaktadır. Bunun sonucu polis yetkilileri daha önce orduya ait olduğu düşünülen dış istihbaratla ve sınır ötesi operasyonla meşgul olmaktadır (Bigo, 2000, s,84). Bu noktada askeri kuvvetlerin de gerek yerel gerekse küresel polisiye faaliyetler içinde yer alma gayretleri göze çarpmaktadır. Bu konuya başta ABD olmak üzere devletlerin ağırlıklı olarak polisiye metotlarla mücadele edilmesi gereken yeni terörizm konusunda askeri metotlarla yürütmeye çalıştığı politikalar verilebilir. Ülkemizde asker olmasına yanı sıra kırsal kesimde polislik görevi yapan Jandarma'nın polisin faaliyet alanında da etkin rol alma çabalarının olduğu iddia edilmektedir (Ülsever, 2003). Yine ülkemiz Jandarma teşkilatının üye olduğu Avrupa ve Akdeniz Askeri Statülü Zabıta Kuvvetleri ve Jandarmalar Birliği (FIEP), askerin polisiye konularda uluslararası bir

arayış içinde olduğunu göstermektedir (Jandarma, 2022).

Ancak, küresel toplumda bireyin dolayısı ile sivil inisiyatifin ağırlıklı olması polis kurumunu öne çıkarmakta ve bunun sonucunda yaşanan süreçle birlikte ‘uluslararası polislik’ olarak adlandırılabilir bir yapı çıkmaktadır. Bu kavram, yabancı çalışmalarda ‘international policing’ veya ‘transnational policing’ olarak görülmektedir. Her ne kadar uluslararası polislik küresel toplumun sorunları ile mücadelede zorunlu bir kurum olarak karşımıza çıkmasına karşın, uluslararası polis fikri daha önceleri de tartışılmış bir konudur (Morgenthau, 1970, s.38).

3.3. Uluslararası Polislik

İlk akla gelişiyle uluslararası polislik, polis birimlerinin uluslararası alanda beraber bir unsur gibi operasyon yapılabilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım çerçevesinde uluslararası polislik, uluslararası hukuk, uluslararası ilişkiler, kriminoloji, güvenlik gibi ayrı disiplinleri ilgilendiren disiplinler arası bir husustur.

Yukarıda da tanımlandığı gibi uluslararası polislik, polis birimlerinin dünya üzerinde tek bir birim gibi güvenliğe yönelik tehditlere karşı birlikte faaliyet gösterebilmesi olarak tanımlanabilir. Bu doğrultusunda uluslararası polislik faaliyetlerinin çok geniş ve farklı alanlarda yapıldığı görülmektedir (Aden, 2001, s.99). Örneğin, Bosna, Kosova, Doğu Timor ve Siara Lione örneklerinde olduğu gibi bölgesel ve etnik çatışmalara müdahale sonrası sosyal yapının yerine oturturulması sürecinde farklı ülkelerin polis birimlerinin görev ifa etmesi, uluslararası polisliğin görev alanına girmektedir. Uluslararası polislik çalışmalarının görüldüğü diğer alanda ulus devlet kolluk kuvvetlerinin uluslararası terörizmle, uyuşturucu ile insan kaçakçılığı ile insan ticareti ve kara para aklama gibi uluslararası suçlarla mücadelede yapılan ortak çalışmalardır. Ancak, bu görevler her biri için bile çok farklı uluslararası polislik tanımı ve yöntemi kullanmak mümkündür.

Ancak, formatları farklı olsa da uluslararası polislik çalışmalarının iki konu etrafında olduğu görülmektedir. Bunlar; uluslararası suçlar ile mücadelede ortak operasyon boyutuna kadar ulaşabilen uluslararası polis işbirliği yapıları ve bölgesel çatışmaların engellenmesi için yürütülen uluslararası polis misyonlarıdır.

Uluslararası polislik konusu tam olarak incelemeden önce, konunun başlangıcı olarak görülebilecek uluslararası polis işbirliği girişimlerinin tarihini incelemede fayda bulunmaktadır.

3.3.1. Uluslararası Polisliğin Süreç ve Girişimleri

Sanayi devrimi, teknolojik gelişmelerin hızlanması, sermayenin ve buna bağlı olarak da nüfusun kırsal alandan şehirlere kaymasına neden olmuştur. Şehir hayatının gittikçe komplike hale gelmesi, suç çeşitlerini ve kapsamını genişletmiş ve teknoloji ile birleşen suçlular, suçun sınırlarını uluslararası alana taşımaya başlamıştır.

Bu dönemde ekonomik krizlerin ortaya çıkması ve yeniliklerin yayılması sonucu tüm Avrupa’da, diktatör rejimlere karşı muhalefet hareketleri ortaya çıkmıştır. Diktatör rejimler de bu hareketleri bastırmak için polis güçlerini kuvvetlendirmişlerdir. Bu dönemde polisin yapısında meydana gelen yeniliklerle, Avrupa kıtasını içine alan siyasi polis işbirliği çalışmaları başlatmıştır. Bu dönemdeki siyasi konularla ilgili uluslararası polis işbirliği çalışmaları çerçevesinde istihbarat sistemi kurulması ve rejim aleyhtarı grupların hareketlerinin tespit edilerek elde edilen bilgilerin uluslararası paylaşımı amaçlanmıştır. Bunun için uluslaşan polis aktivitelerinden ziyade günün şartlarına göre tek taraflı ya da çift taraflı gayretlerle polis görevlileri arasında irtibat sağlanmaya çalışılmış, şüpheli olarak aranan şahıslara ait bilgilerin olduğu yayınlar dağıtılarak iş birliği tesis edilmiştir. Örneğin, Viyana Polisi 1850’den itibaren iki haftada bir çıkardığı ‘Merkez Polis Bülteni’nde aranan şahıslara ait bilgilere yer verilmiş ve bu bülteni Prusya’ya düzenli olarak göndermiştir. Bu bülten 1880’lerden sonrada tüm Avrupa’ya dağıtımı yapılmıştır (Deflem, 2002, s.110). 19. yüzyılda yaşanan bu gelişmelerle birlikte uluslararası polis işbirliğinin kurumsal temellerinin atıldığı görülmektedir (Deflem, 2002, s.465).

Alman Devletleri Polis Birliği, 1851’de Prusya, Avusturya ve Alman bölgeleri olan Sachsen, Hanover, Baden, Württemberg ve Bavaria tarafından kurulmuştur. Birlik özellikle polis görüşmeleri ve basılı magazin sistemleri gibi çeşitli bilgi değişim sistemlerinden oluşuyordu. Bazı politik karşıtların (özellikle komünistlerin) Paris, Londra ve diğer Avrupa Başkentlerinde komplo kurduğuna inanıldığı için Birlik, çalışmalarını özellikle uluslararası polis işbirliğini geliştirmeye

adamıştır. Birlik Fransa, İtalya ve diğer Avrupa devletlerinin desteğini alamadığı için sınırlı ve geçici konularda başarılı olabilmektedir. Ancak, uluslararası polislik çalışmalarına resmi bir yapı kazandırma konusunda başarısız olmuştur. Bu nedenle de birlik gizli uluslararası operasyonlar için ajanlar görevlendirmiştir. 19. yüzyılın politik farklılıkları ve bağımsızlık kaygılarının birleşmesi polis işbirliğinin geniş katılımı olmasını engellemiştir. Bismark'ın katı dış politikası sonucu, Alman Devletler Polis Birliğinin faaliyetleri derece derece azalmaya başlamış ve Prusya ile Avusturya arasında savaş (*Yedi Hafta Savaşları*) çıkması sonucu Birlik dağılmıştır.

19. yüzyıldaki resmi bir uluslararası polis işbirliği kuruma çabalarına diğer bir örnek ise 1898 Roma Anti Anarşizm Konferansıdır. 1890'larda anarşist faaliyetlerin canlandığı ve polis kurumlarının da bunları bastırmaya yöneldiği görülmektedir. 19. yüzyılın son on yılında anarşist olaylar sonucunda, 60 ölüm ve 200 yaralama olmuştur. 1892 yılının Mart ayı ile 1894 Haziran ayı arasında sadece Paris'te, 11 bombalı eyleminde 9 kişi ölmüştür. 1893'de Fransız Polisi II. Wilhem ve Alman İmparatorluğu'nun Chancellor Caprivini'ye yapılması planlanan suikast girişimlerine engel olmuş ve bu bilgileri Berlin polisine göndermiştir. Aynı yıl, Paris ve Barselona'daki bombalama olaylarını takiben, Fransız ve İspanyol devletlerince anarşizme karşı bir Uluslararası Polis Organizasyonu kurmak için görüşmeler başlatılmıştır. İngiltere, Avusturya ve Alman İmparatorlukları da planlara katılmak yönünde ilgi göstermişlerse de, bu çabalar sonuç vermemiştir ve iki taraflı iyi niyet girişimleriyle sınırlı kalmıştır. Örnek olarak 1898'de Fransa ve İtalya polisleri, Milano'daki bombalama ve Paris'teki banka soygunu ile İsveç'teki dinamit hırsızlığı olayları arasındaki muhtemel ilişki hakkında konsolosluklar aracılığıyla bilgi değişiminde bulunmuştur.

10 Eylül 1898'de Avusturya İmparatoriçesi İtalyan bir anarşist tarafından öldürmüş, bu olay anarşizm tehlikesi üzerine yoğunlaşmasına neden olmuştur. Suikasttan bir hafta sonra Avusturya Dış İlişkiler Bakanı (Goluchowsky) İsveçli meslektaşına 'Anti-Anarşist Uluslararası Polis Cemiyeti' kurulmasını teklif etmiştir. Avusturya-İsveç planı gerçekleştirilememiş ancak birkaç hafta sonra, 29 Eylül 1898'de İtalyan Hükümeti Roma'da anarşizmle savaşmak üzere uluslararası bir konferans davetinde bulunmuştur.

Anarşizme Karşı Sosyal Savunma İçin Uluslararası Roma Konferansı', 24 Kasım-21 Aralık 1898 tarihleri arasında 21 Avrupa ülkesinden 54 delege katımlıyla yapılmıştır. Toplantılara genellikle hükümet temsilcilerinin yanı sıra polis temsilcileri de katılmıştır. Konferansta, anarşizm kavramının tanımlanması, anarşizme karşı yasal önlemler ve uluslararası anti-anarşist polis uygulamaları tartışılmıştır. Sadece İngiliz hükümeti sonuç protokolünü imzalamamıştır. Protokol'de 'anarşizm; şiddet araçlarıyla yıkım amaçlayan bütün sosyal organizasyonlar' olarak tanımlanmıştır. Protokolün diğer bölümlerinde; patlayıcı maddelerin kullanımı ve mülkiyetin, anarşist organizasyonlara üye olmanın, anarşist propagandaların dağıtımının ve anarşistlere destek vermenin yasaklanması yer almıştır. Ayrıca, devletlerin anarşist faaliyetleri kontrol edebilmek için mücadele etmesi ve bunun için de devlet başkanlarını öldürmenin cezasının idam olması gerekliliği tartışılmıştır. Polislik uygulamalarıyla ilgili olarak Roma Konferansında polislerin anarşist faaliyetlerinin sıkı takibinin sağlanması, katılımcı devletlerin bu amacı gerçekleştirmek için özel polis birimlerini kurması ve devletlerarasında bilgi alışverişini sağlayan bir sistem kurulması kararlaştırılmıştır. Ayrıca protokolü kabul eden ülkeler bir çeşit suçlu tanımlama metodu olan 'portrait parle' (konuşan resim) kabul edilmiştir.

ABD Başkanı Mc. Kinley'in Eylül 1901'de bir anarşist tarafından öldürülmesi üzerine Rusya, Kasım 1901'de Roma Konferansının anti-anarşist programını canlandırmak için girişimde bulunmuştur. Almanya'nın da işbirliğiyle Rus yetkililer, Avrupa Devletlerinin yanı sıra ABD'ye de anarşizm üzerine uluslararası bir görüşme yapılması konusunda muhtıra göndermiştir. Bu davet üzerine St. Petesburg'da on ülke temsilcisinin katıldığı görüşmelerde, Almanya, Avusturya-Macaristan ve Danimarka Anarşizm üzerine 'Gizli Uluslararası Savaş Protokolünü' kabul etmiştir. Anlaşmaya daha sonra Portekiz ve İspanya'da dâhil oldu. İngiltere ve Fransa St.Petersburg Protokolünü imzalamazken, anarşizm ile ilgili polisiye konularda diğer ülkelere yardım sağlamayacaklarını da bildirmişlerdir.

Avrupa'da yukarda anlatılan girişimler haricinde de bir takım çabalar olmuş ise de bunların uygulamaya dönük herhangi bir etkisi olmamıştır. Bu girişimler arasında 1904-1910 tarihleri arasında Paris'te düzenlenen görüşmeler sonucunda imzalanan 'Uluslararası Beyaz Kadın Ticareti Konvansiyonu' yer almaktadır. Bu

konvansiyonda birtakım polis işbirliğini öngörmüş olmasına rağmen somut ilerlemeler kaydedilememiştir. Başarısız girişimlere diğer bir örnek olarak, 1914 yılında Monako’da düzenlenen I. Uluslararası Kriminal Polis Kongresi verilebilir. Gerek I. Dünya Savaşı gerekse teknik yetersizlikler nedeniyle bu girişimler hedeflenen amaçlara ulaşamamıştır.

Ancak, konumuz itibariyle önemli olan nokta, yöntem ve sınırları tespit edilemese de uluslararası polis işbirliğinin bütün ülkeler tarafından gerekli görülmesidir. Ayrıca bu görüşmelerde katılımcılar arasında polis yetkililerin olması ve bunun 1923 Viyana Kongresinde bizzat Avusturya Polisinin girişimleriyle yapılabilecek düzeye gelmiş olması olmasıdır. Bu gelişmeler polis kurumlarının artık kurumsallaşmalarını tamamladıkları ve belli bir otonomiye kazandıklarını göstermektedir. Oluşan bu kurumsallaşmayla diğer ülke meslektaşlarını tecrübe ve bilgilerinden yararlanılacak bir profesyonel uzman olarak görebilen Avrupa Polis Kültürünün yükselişe geçmiştir (Deflem, 1996, s.36).

3.4. İnterpol’ün Kuruluşu

Yaşanan gelişmelerden sonra uluslararası polis işbirliği kurumlarının siyasi amaçların dışında tutulması gerektiği anlaşılmıştır. Bunun sonucunda, 1923 yılında bizzat Avusturya polisinin girişimleri ile Viyana’da bugün İnterpol olarak bilinen Uluslararası Polis Komisyonu (*The International Police Commission*) kurulmuştur. 1956 yılında Uluslararası Polis Komisyonu’nun tüzüğü yenilenerek ismi Milletlerarası Kriminal Polis Teşkilatı kısaca İnterpol olarak değiştirilmiştir.

Bugün İnterpol, kendisine üye 190 üye ülkeyle, uluslararası polis işbirliğini tesis etmeye çalışan en önemli kurum olarak bilinmektedir. İnterpol Genel Merkezi, 1946 yılında Viyana’dan Paris’e 1989 yılında halen faaliyet göstermekte olduğu Lyon şehrine nakledilmiştir. İnterpol 190 üye ülke arasındaki bilgi akışını ve işbirliğini İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Arapça dillerinden herhangi birisiyle yapmaktadır.

İnterpol’un organizasyonel yapısı Genel Kurul, İcra Komitesi, Genel Sekreterlik, Ulusal Merkez Bürolar ve Danışmanlardan oluşmaktadır. Teşkilatın en üst yönetim mekanizması olan Genel Kurul, üye ülkelerce belirlenen temsilcilerden

oluşmaktadır. Yılda bir defa toplanan *Genel Kurul*; teşkilat politikası, kaynakları, çalışma metotları, finansı, aktiviteleri ve programlarıyla ilgili bütün önemli konulara karar vermektedir.

İcra Komitesi; Genel Kurulca farklı bölgeleri gözeterek seçilen 1 Başkan, 3 Başkan Yardımcısı ve 9 üye olmak üzere toplam 13 kişiden oluşmakta ve genel olarak yılda 3 kez toplanır. Genel Kurul gündemini hazırlamak, Genel Kurul'un kararlarının icrasını gözetlemek ve bütçeyi denetlemek görevleri arasındadır.

Genel Sekreterlik; teşkilatın mutlak işleyişini sağlayan organdır. Genel İdare ve Mali İşler, Kriminal, İstihbarat, Hukuk İşleri, Bilgi Sistemleri ve Bölgesel Koordinasyon-Geliştirme olmak üzere 5 kısımdan oluşmuştur. Genel Sekreter 4 yıllık bir süre için seçilmektedir.

Danışmanlar; İcra Komitesi tarafından görevlendirilen ve Genel Kurul tarafından onaylanan uzmanlardan oluşmaktadır (E.G.M, İntropol,2021). Verilere göre, bölgesel bürolarda dâhil olmak üzere İnterpol Genel Sekreterliğinde 80'den fazla üye ülkeden personeli bünyesinde barındırmaktadır (E.G.M, İntropol, 2021).

Milli Merkez Büroları; İnterpol'e üye her ülke Polis Teşkilatı'nın bünyesinde oluşturulan Milli Merkez Büroları, diğer üye ülke İnterpol birimleri ve uluslararası teşkilatlarla işbirliğini sağlayan sorumlu irtibat birimleridir (E.G.M, İntropol, 2021).

İnterpol'ün üye ülkelere sağladığı fonksiyonlar üç ana başlık altında toplanmak mümkündür. Bunlar küresel iletişim ağı, veri tabanı ve analitik destek ile operasyonel destektir.

Küresel İletişim Ağı: Bu ağ zamanında ve etkili bir şekilde hayati öneme sahip bilgilerin değişimi, saklanması ve işlenmesini tesis etmektedir. 7 gün 24 saat hizmet veren Komuta ve Koordinasyon Merkezi ile Ulusal Merkez Bürolara talep edilen hayati konularla ilgili 4 resmi dilde destek sağlanmaktadır (E.G.M, İntropol, 2021).

Küresel iletişim ağı, uluslararası düzeyde iade maksadıyla aranan için çıkarılan kırmızı bülten, uluslararası suçluların bulunduğu yeri belirlemek için hazırlanan mavi bülten, daha önceden birden fazla ülkede sabıkası olan uluslararası suçlu bir kişi hakkında bilgiler vermek üzere hazırlanan, yeşil bülten, kayıp kişilerin

bulunabilmesi için çıkarılan, sarı bülten, kimliği teşhis edilemeyen cesetler için hazırlanan siyah bülten, çalıntı tarihi ve sanat eserleri için hazırlanan bülten ile ilginç ve özel bir yöntemle işlenen suçların detaylarına yer verilen modüs operandi bültenleri aracılığı ile sağlanmaktadır.

İnterpol Turuncu Uyarı isimli yeni bir güvenlik alarmı oluşturmuştur. Bu uyarıyla, İnterpol'e üye ülkeler suçların soruşturmasından ziyade önlenmesi için erken uyarma yapılmak istenmektedir (E.G.M, İnterpol, 2021). Bugünün teknolojik imkânları sayesinde bültenler çıkarmak ile ilgili gerekli süreç kısalmış, haftalardan ziyade birkaç saat içerisinde bütün üye ülkelere ulaşabilir düzeye gelmiştir.

Veri Tabanı ve Analitik Destek: Küresel İletişim Sisteminin bir bölümü olarak İnterpol'e üye olan ülkelerin ulaşabileceği, suç ve suçlularla ilgili veri tabanları hazırlanmaktadır. Bu veri tabanlarının amacı, Milli Merkez Büroları vasıtasıyla üye ülke polis birimlerinin bilgisayar aracılığıyla, İnterpol Genel Sekreterliği veri tabanlarında toplanan bilgi havuzuna ulaşarak sorgulama yapabilmelerini sağlamaktır. Böylelikle suç ve suçluların parmak izi, DNA'sı, fotoğrafları, bilgileri çabuk ve güvenilir bir biçimde diğer ülkelere ulaşabilmektedir. Bu projenin uygulamaya geçmesinden 2 yıl gibi kısa bir süre içinde 90'dan fazla İnterpol üye ülke Ulusal Merkez Büroları sisteme dâhil edilmiştir (E.G.M, İnterpol, 2021). Bu sistem ASF (*Automated Search Facility- Otomatik Arama Sistemi*) olarak adlandırılmaktadır. Sistem ile kişi sorgulaması yanı sıra ayrıca çalıntı oto, sanat eserleri ve dokümanları hakkında da sorgulama yapılabilmektedir.

Operasyonel Polis Desteği: İnterpol, Ulusal Merkez Büroların ve Bölgesel Büroların, terörizm, uyuşturucu, organize suçlar, insan ticareti, çocuk istismarı, finansal ve ileri teknoloji suçlarıyla mücadelede etkin kanun uygulama faaliyetlerini yürütülmesini amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda ilgili Bürolara merkezden danışmanlar görevlendirebilmektedir (E.G.M, İnterpol, 2021).

Türkiye ise Mustafa Kemal Atatürk'ün imzası ile 08.01.1930 tarih ve 8761 sayılı kararname ile İnterpol'e üye olmuştur. Ve bu tarihten itibaren Türkiye İnterpol nezdinde Emniyet Genel Müdürlüğüne bağlı olarak önce bir büro, 1972 yılında şube müdürlüğü olarak temsil edilmiştir. Nihai olarak, 1988 yılında yapılan düzenlemeyle bu yapılanma İnterpol Daire Başkanlığı olarak düzenleniştir. Mevcut yapı itibarıyla

İnterpol Daire Başkanlığı, İnterpol Türk Milli Merkez Bürosunu oluşturmaktadır.

Türk İnterpol'ü uluslararası suç ve suçluların önlenmesi ve suçluların yakalanması amacıyla diğer üye ülkelerin polis teşkilatları arasında mümkün olabilecek enseri ve kapsamlı polisiye işbirliği ile yardımlaşmayı gerçekleştirmek ve sürdürmektedir.

Bu çerçevede İnterpol Daire Başkanlığı'nın Yönetmelikte kendisine verilmiş olan görevleri şunlardır;

a) İnterpol Genel Sekreterliği ve üye ülke Polis Teşkilatları nezdinde Türk Polis Teşkilatı'nı temsil etmek,

b) İlgili kanun ve anlaşmalar çerçevesinde uluslararası düzeyde suçların önlenmesi, suçluların izlenmeleri, yakalanmaları ve iadelerinin gerçekleştirilmesi işlemlerini yürütmek,

c) Uluslararası suç ve suçlulara karşı üye ülke Polis Teşkilatlarınca verilen mücadelenin bütünleştirilmesi ve bu alanda gerekli işbirliğinin tesis edilmesini sağlamak,

d) Uluslararası mahiyet arz eden her türlü suçla etkin bir şekilde mücadele etmek, konu ile ilgili teşkilatımız ve diğer ülke Polis Teşkilatları arasında koordinasyon, irtibat ve müşterek çalışmayı sağlamak, gerektiğinde yurtiçi ve yurtdışında tahkikat yaptırmak,

e) Yurtdışına kaçtıkları belirlenen sanık, hükümlü ve firari şahısların uluslararası düzeyde araştırılarak, yakalanmaları ve yurda iadeleri için gerekli işlemleri yapmak,

f) Uluslararası istinabe taleplerinin yurtiçi veya yurtdışında infaz edilmelerinde gerekli koordineyi sağlamak, ülkede suç işleyen yabancı şahıslar hakkında adli ve idari makamların taleplerini karşılamak,

g) Uluslararası düzeyde iade maksadıyla arananlar, gerekli bültenleri çıkartmak ve bunları takip etmek,

h) Temin edilen bilgileri toplamak, tasnif etmek ve değerlendirerek ilgili birimlerin kullanımına sunmak,

Yurtdışı açık ve kapalı kaynaklardan elde edilen güvenilir çeşitli bilgilerin değerlendirilip incelenmesi sonucunda meydana gelmesi muhtemel uluslararası düzeydeki olayların engellenmesi amacıyla ihtiyaç olması halinde diğer ülke Polis Teşkilatları ile ortak çalışmalar icra etmek, ilgili birimler arasında koordinasyon kurmak (E.G.M, İntropol,2021).

3.5. Uluslararası Polisliğin Modernizasyon ve Gelişimi

Modern olarak icrasından buyana polis kurumunun değişim ve gelişimine, demografik yapıyı değiştiren sosyal akışkanlık ve teknolojideki gelişmelerin neden olduğu görülmektedir (Roberg, 2000, s.501). Küreselleşme sürecinin her iki konuyu hem etkilemesi hem de bu konulardan etkilenmesi polisliğin küreselleşme sürecinden etkilendiği anlamına gelmektedir. Burada dikkat çeken husus paradoksal olarak suç ve suçluların da sosyal akışkanlık ve teknolojideki gelişmelerden faydalanmalarıdır. Polislik muhtemelen sosyal akışkanlık ve teknolojideki gelişmelerin ortaya çıkardığı sorunlarla mücadele etmek üzere gelişim/değişim yaşamaktadır.

Yeni güvenlik algılamalarına yönelik tehditlerin temel özelliği eskiden ulus-devlet sınırları içinde mücadele edilen suçların uluslararası boyutlu diğer bir ifadeyle küresel boyutlu hale gelmiş olması ile oluşan tehditler olmasıdır. Bunun temel nedeni yine yukarıda bahsedilen demografik yapıda değişiklik meydana getiren sosyal akışkanlık ve teknolojik gelişmelerdir. Küreselleşme sürecinin sosyal akışkanlığı artırması ve teknolojik gelişmeler, ulusal düzeyde yaşanan suçların sınırları aşarak küresel sorun haline gelmesine neden olmaktadır.

Suç olgusunun genel olarak sosyal teorilerle açıklandığı düşünüldüğünde küreselleşmeyle toplumsal yapıda meydana gelen değişimin, suçun uluslararasılaşması ve uluslararası suçun güvenliğe yönelik tehdit olması anlaşılabilir. Çalışmanın ikinci bölümünde incelendiği üzere küreselleşme, teknolojik gelişmelerle birlikte bütün unsurların birbiriyle irtibatlı olduğu örümcek ağını andıran bir yapı ile toplumları iç içe geçirmektedir. Örümcek ağını andıran bu yapıda sosyal akışkanlık artmaktadır. Günümüzde daha önceden gidilmesi bile düşünemedikleri yerler gidilebilmekte, hatta gidilen toplum içinde yaşanabilmektedir. Bu ise doğal olarak toplumsal yapının değişimine neden

olmaktadır.

2000’li yılların başında sadece Japonya’da yıllık 3 milyondan fazla yabancının ülkeye giriş yaptığı bildirilmektedir. Türkiye örneğinde düşünüldüğünde her yıl gelen turist sayısının artması ve hatta o dönem Antalya’nın Alanya ilçesinde 20 bine yakın Alman vatandaşının kalıcı olarak ikamet etmesi, gerek ülke gerekse bölgenin sosyal yapısının değişimine neden olmaktadır. Ancak özetle, dünya üzerinde milyonlarca insanın bir yerden diğerine kolaylıkla gittiği bir durumla karşı karşıyayız. Sosyal akışkanlığın bu kadar arttığı bir ortamda suç ve suçlular da bu durumdan istifade ederek nitelik değiştirmekte ve uluslararası boyutlu hale gelmektedir.

Küresel toplumda suçun uluslararası boyutlu hale gelmesinin yanı sıra birde topyekünleşme görülmektedir. Küreselleşmenin bütün olguları irtibatlandırması gibi suçu da irtibatlandırmakta ve çok sayıda suçu entegre haline getirmektedir. Suçun entegre olma konusunun en açık örneğini terör örgütleri oluşturmaktadır. Günümüzde terör örgütleri eylemlerini finanse edebilmek için insan kaçakçılığından uyuşturucu ticaretine hatta adi suçlara kadar geniş bir çerçevede suç işlemektedir. Bu konuya PKK-KCK terör örgütünün ülkemizde uyuşturucu tekeline o dönem elinde bulundurması örnek teşkil etmektedir. Yine ülkemizde futbolda şiddet operasyonları çerçevesinde yürütülen soruşturmalar neticesinde statların etrafında uyuşturucu satışının bile terör örgütü ile bağlantılı olduğu anlaşılmıştır.

Suçun uluslararasılaşması ve topyekünleşmesinin, suçun güvenlik algılamalarına konu olmasına ve de refleks olarak da polislik formatının değişimine neden olmaktadır. Yukarıda örnekleri incelendiği üzere uluslararası polislik olarak görülen bu değişimin, ülke sınırlarının daha az belirli, bilginin kolay ulaşılabilir ve güç kaynağı olduğu günümüz küresel toplumundaki güvenlik algılamasının bir gereği olarak karşımıza çıkmaktadır. Bugünün post-modern dünyasındaki realitelerin farkında olan devletler, uluslararası polislik kurumlarıyla daha etkin yer alma gayreti içindedir. Her gün sayısı ve boyutu artan gerek uluslararası polis işbirliği kurumları, gerekse uluslararası polis misyonları katı ulus devlet yapısının ötesinde bir realitedir. Polislik gibi ulusal egemenliğin göstergesi olan bir alanında faaliyet gösteren bir kurumdaki bu değişim bir mecburiyetin sonucudur. Bu mecburiyet ulus devlet

yapısını zorlamakta ve uluslararası suç ve suçluyla mücadelede uluslararası polislik örnekleri ortaya konabilmektedir.

Uluslararası polislik kavramının bugün somut örneklerinin ortaya konuluyor olabilmesi ortak kültür, değer ve metotların var olabilmesiyle mümkün olabilmektedir. O halde, uluslararası polislik sürecin polisliğin profesyonel olarak icra edildiği eş değer kurumların oluşmalarını tamamlaması ile birlikte başladığı söylenebilir. Bugün dünya üzerinde polislik mesleğinin icra edilmediği bir ülkenin olmaması ve ortaya çıkışındaki militarist yapısının yok olarak, sivil toplum değerlerine göre hareket eden kısmi bağımsız bir bürokratik yapıya sahip olunması, ortak kültür, değer ve metotlar için gerekli ön zemini oluşturmuştur.

Suçla mücadelede kullanılan teknolojinin benzeşmesi ortak kültür, değer ve stratejinin gelişimine katkıda bulunan diğer bir konudur. Kullanılan teknolojinin benzeşmesiyle suç ve suçluyla mücadele eden kurumların birbirlerini anlayabileceği ortak meslek uygulamalarına sahip olduğu görülmektedir. Bugün kurumsallaşmasını tamamlamış tüm polis teşkilatları suçluların tarifinde kullandıkları parmak izi, DNA ve balistik uygulamaları konusunda birbirini anlayabilecek durumdadır. Küresel toplumun geliştirdiği uluslararası polislik ise bilgi akışını düzenleyen iletişim teknolojisindeki gelişmelere paralel olarak ilerlemektedir. Bilgi değişimindeki polisin rolü, bilginin muhteviyatının denetimi ve bunun polis organizasyonlarında meydana getirdiği değişim oldukça dikkate değerdir (Manning, 2000, 177). Çünkü güncel bilginin elde edilmesi ve eldeki bilgilerin kıyaslanması için gerekli teknolojik altyapıya sahip olmak zorunludur. Bu zorunluluk sokaklardaki klasik polislik görevi yanı sıra, sokaklara hiç çıkmadığı halde bilgisayar başında polislik yapılmasını gerektirmektedir.

Kullanılan teknolojiye benzeşme ve standartlaşma daha sonraları ortak soruşturma strateji alanında devam etmektedir. Örneğin, Amerikan Narkotik Suçlarla Mücadele Birimi, Avrupalı meslektaşlarının uyuşturucuyla mücadele de daha fazla delil etmek için uluslararası kontrollü dağıtıcı metodunun kullanılmasını organize etmiştir. 1980'ler sonrasında ise birçok ülke resmi olarak bu tarz soruşturma stratejilerin yasallaştırmıştır (Aden, 2001, s.99).

Polislik uygulamalarının benzeşmesinde, küresel toplumun insan hakları konusundaki uluslararası hassasiyeti de önem arz etmektedir. Uluslararası insan hakları kuruluşları yapmış olduğu denetim ve zorlama mekanizmalarıyla polis birimlerini insan haklarına saygılı suçla mücadele yöntemlerinin kullanmasını sağlamaktadır. Küresel toplumda devletin kendi varlığını koruma adına dahi yapmış olduğu insan hakları ihlalleri sert tepkilerle karşılanmaktadır. Küresel toplumunun üyesi olmak isteyen ülkeler mutlak surette insan haklarına saygı gözetecek polislik uygulamaları yürütmek durumundadır. Bu ise polis ve insan hakları konusu üzerine yapılan çalışmaları artırmaktadır. Bu çerçevede, Avrupa Konseyi'nin 2001 yılında yayınlamış olduğu 'Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği' (Cerrah ve Eryılmaz, 2001) ortak meslek değerleri oluşturma adına örnek verilebilir. Yine Avrupa Konseyi'nin çeşitli ülkelerde düzenlediği 'Avrupa Polis Modeli' başlıklı konferanslar da bu çerçevede değerlendirilebilir. Avrupa Konseyi'nin ülkemiz polis eğitimi konusunda yapmış olduğu çalışmalarının bir parçası olarak Polis Meslek Yüksek Okulu ders müfredatlarını inceleyerek önerilerde bulunması, ortak değer oluşturma konusunda yürütülen çalışmalara diğer bir örneği oluşturmaktadır.

Bu gelişmelerin yaşanmasında diğer önemli bir konuda uluslararası eğitim faaliyetleridir. Eğitim faaliyetleri, polislik mesleğinin evrensel değerler ve standartlara ulaşmasında büyük katkıda bulunmaktadır. Uluslararası eğitimin oluşturduğu etkileşim süreci ulusal mevzuat, mesleki kültür ve polislik uygulamalarının benzeşmesi sonucunu beraberinde getirmektedir. Ortak uygulama ve kültüre sahip ulus polis birimlerinin gerek uluslararası polis misyonlarında gerekse uluslararası operasyonlarda daha kolay ortak hareket edebilme yeteneğine kavuşmaktadır. Bu nedenle Europol ,Cepol, FBI ve DEA gibi kuruluşlar gerek ülkelerinde gerekse ülke dışında uluslararası eğitim faaliyetleri yürütmektedir.

Uluslararası eğitim faaliyetleri konusunda ülkemizde Polis Akademisi en güzel örneği oluşturmaktadır. Soğuk Savaşın sona erişinin hemen sonrasında başlayarak her yıl artan yabancı uyruklu öğrenci kabulü ve eğitimi önemli bir düzeye ulaşmıştır. Mevcut dönemde eğitim öğretim dönemi itibariyle Polis Akademisi'nde Arnavutluk, Azerbaycan, Bosna-Hersek, Filistin, Gürcistan, Kazakistan, Kırgızistan, KKTC, Moğolistan Moldova, Türkmenistan, Makedonya, Ürdün ve Belarus ülkelerinden değişen oranda öğrenci eğitim-öğretim görmektedirler.

Türkiye’deki diğer bir önemli uluslararası eğitim kurumu olarak, Birleşmiş Milletlerle işbirliği çerçevesinde, 26.06.2000 tarihinde Ankara’da Emniyet Genel Müdürlüğü Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı’na bağlı kurulan TADOC’tan (*Turkish International Academy Against Drugs And Organized Crime- Türkiye Uluslararası Uyuşturucu Ve Organize Suçlarla Mücadele Akademisi*) bahsedilebiliriz. TADOC bir eğitim kurumu olarak etkin bir faaliyet göstermesinin yanı sıra, pratik ve teorik uygulamaların ortak bir çatı altında incelenmesi, bu birikimler ışığında meydana getirilecek yeni mücadele politikalarının aktif hale getirilmesi, halkı bilinçlendirmek ve bundan dolayı çok taraflı bir mücadelenin ortaya çıkmasının sağlanması maksadıyla faaliyetler göstermektedir. TADOC’un yürütmüş olduğu eğitim faaliyetleri uluslararası polislik uygulamalarının birbirlerine benzeşmesi nedeniyle önemli rol oynamaktadır.

Tüm bu neden ve etkenlerle uluslararası polislik küresel toplumun güvenlik anlayışının yükselen bir kurumu olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde, uluslararası polislik çalışmalarında Kuzey Amerika ve Avrupa Birliği ülkeleri önce çıkmaktadır. Bunun nedeni, bu ülkelerin küresel topluma daha fazla bütünleşmeleridir. Ülkemizin yürütmüş olduğu dış politikalar dikkate alındığında küresel toplum içinde etkin olarak yer alma isteği görülmektedir. Dolayısıyla, ülkemizin uluslararası polislik kurumlarında etkin mücadele vermesi kaçınılmaz görünmektedir.

Ülkemizi özellikle terörle mücadelede uluslararası polis işbirliği ve operasyonlarına ihtiyaç duymaktadır. Bu konuda uzun yıllar ciddi iş birliği çağrılarında bulunmasına rağmen somut sonuç alamamıştır. Ancak, 11 Eylül sonrası terörizm konusunda oluşan uluslararası hassasiyetin sonucu olarak terör konusunda uluslararası polis operasyonlarında bir gelişme görülmektedir. Bu konuya örnek olarak NATO Zirvesi öncesi İstihbarat Daire Başkanlığının koordinesinde, ülkemiz de dâhil olmak üzere Almanya, Belçika, Hollanda, İtalya’da DHKP-C terör örgütü yönelik eş zamanlı operasyonlar verilebilir. 1 Nisan 2004 tarihinde başlayarak derinleştirilen bu operasyonlar sonucu, içlerinde Fehriye Erdal’ın da bulunduğu 120 kişi gözaltına alınmış ve bunları bir kısmı adli makamlara sevk edilmiştir.

Bu operasyonda ülkemiz polisinin göstermiş olduğu ciddi gayret ve başarı yanında önemli olan diğer bir konu da izlenen yöntemdir. Polisimiz adli makamları kullanmak suretiyle İtalyan irtibat görevlileri ve adli makamları ile irtibata geçmiş, diğer ülkelerde yapılan operasyonlar ise İtalyan yetkililerinin çalışmaları doğrultusunda gerçekleşmiştir.

Bu operasyon terörizm konusunda resmi yollardan ülkemiz önderliğinde ve ülkemizle birlikte yapılan ilk uluslararası operasyon olmasının nedeniyle önemli bir yere sahiptir. Bu gelişme ülkemizin terörizm konusunda uluslararası kamuoyu ile anlaşabileceği ortak bir zemin oluştuğunu göstermektedir. Dolayısıyla bundan sonra terörizm konusunda bu tarz operasyonlar sayesinde daha başarılı sonuçlar elde edilebileceği öngörüsünde bulunulabilir.

Ülkemizin Avrupa Birliği ile gerek hayati öneme sahip konumu nedeniyle gerekse aday ülke sıfatıyla uluslararası polislik çalışmaları yürütmüş ve yürütmektedir. Avrupa Birliği sürecinde ülkemizin Katılım Ortaklığı Belgesi ve Ulusal Program'daki taahhütlerini yerine getirilmesini sağlamak üzere 'eşleştirme (twinning) mekanizması' ile yürütülen projelerin uluslararası polislik boyutu bulunmaktadır. Ülkemiz polis teşkilatının eşleştirme mekanizması ile uygulamaya konan projeleri şu şekildedir: Almanya ile Uyuşturucu ve Organize Suçlarla Mücadele Projesi; Fransa ve İngiltere ile Entegre Sınır Yönetim Projesi; Danimarka ve İngiltere ile İltica ve Göç Stratejisinin Belirlenmesi ve Buna Yönelik Aksiyon Projesi; Avusturya ve Almanya ile İfade Alma Teknikleri ve İfade Alma Odaları Projesi; İspanya, Hollanda, Almanya, İngiltere ve Fransa ile Örgütlü Suçlar Projesi (E.G.M Dış ilişkiler, 2003, s.3). Bu projeler, polisimizi uluslararası standartlara ulaştırma yönünde katkıda bulunma yanı sıra uluslararası polislik konusunda bilincin gelişmesine katkıda bulunmaktadır. Avrupa Birliğine üye olmak üzere müzakere tarihi almış olduğumuz bugünler, uluslararası polislik çalışmalarının yer aldığı projelerin daha çok uygulamaya gireceğini işaret etmektedir.

Ülkemizin uluslararası polislik kurumları ile olan diğer bir ilişkisi ülkemiz polislerinin, BM Polis Misyonlarında aktif olarak rol almalarıdır. Her yıl düzenli olarak yabancı dile ve mesleki konularda yapılan sınavlar neticesinde başarılı olan personel BM Uluslararası Polis Misyonlarında görev yapmaktadır. Uluslararası polis

misyonlarına aktif katılım ülkemiz polisinin gelişimine büyük katkıda bulunmaktadır.

4. SONUÇ

Çalışılan bu konu, esasında küreselleşme sürecinin meydana çıkardığı güvenlik algılamaları ve bunun güvenlik kurumlarında ortaya çıkan değişim ve gelişmelerini incelemeyi hedefe koymuştur. Bu bağlamda ilk etapta birinci bölümde güvenlik kavramının tanımından hareket ederek, kavramın tüm esas boyutları incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada önem ve değer boyutunun yüksek olmasına rağmen güvenliğin kavramsal analizinin akademik alanda ihmal edildiği görülmüştür. Bu durumun kavramın son zamanlara kadar Uluslararası İlişkiler disiplini tarafından sahiplenilmesi, Uluslararası İlişkiler disiplinin gelişimini geç tamamlaması ve bu disiplinin kavramı daha çok askeri konularla ilgili olarak ele alması gibi nedenlerden kaynaklandığı söylenebilir. Ancak, günümüzde güvenlik konusunun öneminin kavranarak ayrı bir disiplin olarak değerlendirilmesi nedeniyle, tanım konusundaki boşluğun zamanla doldurulacağı ve derin bir kavramsal analiz yapılacağı ön görüşünde bulunulabilir.

Güvenlik ile ilgili çalışmaların Uluslararası İlişkiler disiplini alanında yoğunlaşması nedeniyle, kavram ile ilgili incelenmelerde öncelikli olarak bu disipline müracaat edilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, çalışmanın ilk bölümünde güvenlik kavramı hususunda temel Uluslararası İlişkiler teorilerinin yapmış olduğu açıklamalar, bütüncül bir bakışla incelenmeye çalışılmıştır. Bu çalışma siyasal gelişmelerin güvenlik algılamalarını etkilediği ve güvenlik algılamalarının siyasal gelişmelere paralel olarak sürekli değişim ve/veya gelişim içinde olduğunu göstermiştir. Bu noktada, güvenlik algılamalarının Soğuk Savaş'ın bitimiyle derinden etkilendiği görülmektedir. Bu etki nedeniyle Soğuk Savaş sonrasında askeri harcamalarda bir azalma görülürken, daha önce güvenlik kavramının ihmal edilen boyutlarına dikkat çeken akademik çalışma sayısında artış yaşandığı da gözden kaçmamaktadır. Bu çalışmalarda askeri konuların yanı sıra politika, ekonomi, sosyal düzen, teknoloji, çevre ve bireyin konu olarak daha fazla ele alındığı görülmektedir.

Soğuk Savaş'ın bitişi uluslararası kuruluşların da güvenlik konusunda yapmış olduğu çalışmaların odak noktasını değiştirmiştir. Örneğin, Birleşmiş Milletler Soğuk Savaş döneminde odaklandığı 'nükleer güvenlik' yerine 'insan güvenliği'

kavramını koyarken, NATO ise Avrupa ile sınırlı olan görev alanının yerine küresel bir anlayış üzerine çalışmaya başlamıştır. Ayrıca küresel güvenliğin tek tek ulus devletlerce sağlanmasının zorlaşması, uluslararası örgütlerin ve uluslararası işbirliğinin güvenlik alanındaki öneminin altını çizmiştir.

Güvenlik algılamalarında değişimi hızlandıran önemli diğer bir konu da küreselleşme sürecidir. Çalışmanın ikinci bölümünde ‘Küreselleşme, Küresel Toplum ve Güvenlik Kavramı’ başlığı altında incelenen hususlar küreselleşme sürecinin ‘örümcek ağını andıran yapısıyla bireyin, sermayenin ve bilginin ulus devlet sınırları içinde neredeyse kontrol edilemez bir hale gelmiş olmasının, güvenlik algılamalarını iki şekilde etkilediğini göstermektedir: Bunlar, savaşların tek başına bir güvenlik sağlama aracı olmaktan çıkarılması ve buna bağlı olarak tehdit algılamasında diğer devletleri daha alt sıralara inmesi ile ikinci olarak tehdit algılamasının ulus devlet sınırları içinde ele alınmasının yetersiz kılan polisin sorumluluk alanındaki konuların uluslararasılaşması ve bunun tehditler algılamasında üst sıralara yükselmesidir.

Öncelikle küreselleşme süreci, bu sürece katılan devletlerin diğer bir ülke ile savaşı güvenlik sağlama aracı olarak görmesini zorlaştırmaktadır. Küreselleşme sürecinin ortaya koyduğu karşılıklı bağımlı yapı, küresel sistemde önemli bir devletin bir diğer küresel aktöre karşı savaşa başvurusu halinde, kendisinin de zarar görmesi sonucunu doğurabilmektedir. Bu risk geçmiş yıllara göre daha da artmıştır. Bu tespit devletlerin asla savaşa başvurmayacağı anlamına gelmemekle birlikte, savaşların sisteme entegre olmamış ülkeler ile daha kolay olabileceği ve küresel toplum yapısının devletlerin savaşa başvurmalarını zorlaştıracı bir neden olduğu anlamına gelmektedir. Diğer bir deyişle, devletler sisteme bütünleşmiş oldukça topyekûn savaşların risk ve maliyeti artmakta, buna karşın yeni riskler gündeme gelmektedir.

Küreselleşmenin güvenlik ile etkileşimi ikinci olarak, ulusal sınırlar içinde mücadele edilen sorunların teknolojinin sunmuş olduğu imkânları kullanarak daha nitelikli ve uluslararası hale gelmesinde görülmektedir. Bu değişiminde küreselleşmenin motoru olan teknolojik gelişme ve sosyal akışkanlığın etkili olduğu görülmektedir. Bu konunun en açık örneğini, 11 Eylül terör saldırıları oluşturmaktadır.

11 Eylül, küreselleşmenin olumsuzluklarının neden olduğu tepki ve rahatsızlığın yine küreselleşmenin imkânları kullanılarak eyleme dönüşmesi anlamına gelmektedir. 11 Eylül’le birlikte Soğuk Savaşın sona ermesiyle hızlanan ve 1990 sonrası anahtar bir kelime olan küreselleşme sürecinin güvenlik algılamalarında da değişimin meydana getirdiği somut örnek olarak görülmüştür. 11 Eylül saldırıları klasik güvenlik anlayışının tersine bir devletten veya savunma paktından değil, bir grup teröristten gelmiştir. Saldırılar küreselleşmenin küresel tehditler ürettiğini göstermiştir. Bireyin ne kadar güçlendiği de 11 Eylül sonrasında daha da iyi anlaşılmıştır. Bir ‘insan grubu’ dünyanın en güçlü devletine, geçmişte hiçbir devletin veremediği düzeyde zarar vermiştir. Bu olayla, küreselleşmenin ve teknolojik gelişmelerin güvenlik anlamında organizasyon, hız ve yıkıcılık konularında ne kadar hayati değişikliklere yol açtığını da kanıtlamıştır ve karşılıklı bağımlı ‘örümcek ağını andıran yapı’ içinde oluşan tepkinin sonuçlarının da artık küresel olduğu anlaşılmıştır.

Kendine has özellikleriyle küresel terörün bu kadar net ortaya konulması, küreselleşmeden etkilenen diğer suç konularının da dikkat çekmesine neden olmuştur. Çünkü toplumlar için uluslararası terörizm, organize suçlar, kara para, insan ticareti ve kaçakçılığı, uyuşturucu madde kaçakçılığı, bölgesel ve etnik çatışmalar, bilişim suçları, kitle imha silahları artan bir oranda küresel tehdit halini almıştır. Bu konuların bire bir tehdit algılaması içinde yer almasının yanı sıra, küreselleşmenin özünde bulunan ‘bütünleştirme özelliği’, suçları da entegre hale getirmesiyle toplumları tehdit etme riski daha da artmıştır. Kısaca, küresel toplum tehdit algılamalarında yukarıda bahsedilen ve polis kurumlarının faaliyet gösterdiği tehditlerin öncelikli yeri aldığı görülmektedir. Bu sona ermiş bir gelişme değil, aktif bir süreçtir.

Bu tehdit algılamalarına paralel olarak güvenliğin referans kavramının diğer bir ifadeyle güvenlik çalışmalarına konu olacak değer ‘birey’, ‘devlet’ veya ‘uluslararası sistemden hangisi olduğu tartışmalarının da küreselleşmeden etkilendiği söylenebilir. Küreselleşme bireyi güvenlik algılamalarında temel konuma getirmektedir. Günümüz küresel toplumunda, gerek ‘ulusal’ gerekse buna bağlı olarak ‘uluslararası’ güvenliğin sağlanması temelde insan hakları zemininde ‘bireysel güvenliğin’ elde edinmesine bağlıdır. Bu noktada bireysel güvenliğin yaşam hakkı

ötesinde, yaşanan gelişmelere paralel olarak, ekonomi, siyasal konular, kimlik ve çevre faktörlerini de kapsadığı belirtmek gerekmektedir. Çünkü bu faktörlerin birindeki ihmal ve hata, insan güvenliğini etkilediği gibi buna bağlı olarak da ulusal ve uluslararası güvenlikte etkilenmektedir. Dolayısıyla insan güvenliği küresel bir sosyal adaletin gerçekleştirmesini de içermektedir.

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise küresel toplumun güvenlik algılamalarındaki değişimin güvenlik sağlamakla görevli kurumlara etkisi incelenmiştir. Çalışma bu etkinin güvenlik kurumlarında yapısal değişim meydana getirmesinin yanı sıra, güvenlik hizmeti sunan yeni kurumların ortaya çıkışını gerekli kıldığını göstermiştir. Kara para aklamayla mücadele etmek üzere kurulan kurumlar, özel güvenlik teşkilatlarının her gün daha etkin bir yapı kazanması ve sivil toplum örgütlerinin güvenlik hizmetlerine ortak edilmesi bu yeni kurumsallaşmaya örnek olarak verilebilir.

Ancak asıl değişim, polis kurumunun uluslararası boyutlu bir yapıya kavuşmasında görülmektedir. Küresel toplumun tehditlerinin uluslararası boyutlu olması, güvenlik hizmeti sunan kurumların da uluslararası boyutlu bir yapıya sahip olmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu noktada küresel tehditlerin polisin uğraştığı konular olması, kuruluşundan itibaren dahili sorunlar ve kamu düzeni ile mücadele etmek üzere şekillendirilen polis kurumunu uluslararası bir yapıya sahip olmaya zorlamaktadır. Çalışmada gösterildiği üzere bu süreç ‘uluslararası polislik’ olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uluslararası polislik, moderniteyle birlikte öncelikle şehirlerde kurulmaya başlanan ve daha sonra ulusal bir yapıya kavuşan polisliğin, küreselleşmenin oluşturduğu bilgi toplumunun sorunlarıyla mücadele etmek için gerekli olan dönüşümü ifade etmektedir. Bilginin güç olduğu günümüz dünyasında, uluslararası polislik klasik polislik uygulamalarını içermekle birlikte, bilginin elde edilmesi, kıyaslanması ve analiz edilmesi için gerekli bütün mekanizmaları içeren bir formattır. Bilginin elde edilmesi, kıyaslanması ve analiz edilmesi polis kurumlarında o kadar etkili olmuştur ki, günümüzde ulusal polis kurumlarında sokaklara hiç çıkmadığı halde bilgisayar aracılığıyla polislik görevi ifa edenler bulunmaktadır. Bu nedenle oluşan bütün uluslararası polislik formatlarında bilginin akışını sağlayan

sistemler bulunmaktadır. Bu sistemler, kimi zaman bilgisayar aracılığıyla irtibatlandırılan veri tabanları olurken, kimi zaman irtibat görevlileri aracılığı ile oluşturulmaktadır. Yine çalışmada gösterildiği üzere bilginin elde edilme, kıyaslanma ve analiz edilmesinde eğitim faaliyetleri önemli bir rol üstlenmektedir. Bu nedenle uluslararası polis eğitimi devamlı artmakta ve önem kazanmaktadır.

Uluslararası polislik kavram olarak çokça bahsediliyor olmasına karşın, net olarak tanımlı yapılabilecek bir kurumdan ziyade gelişme içinde olan bir süreci ifade etmektedir. Bu çerçevede, çalışmada uluslararası polislik çalışmalarının polis kurumlarının profesyonel olarak kurulması ile birlikte işbirliği çerçevesinde başladığı ve bunun geliştirdiği bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Günümüzde uluslararası polislik iki yapıda etrafında şekillenmektedir: Bunlardan ilki uluslararası terörizm, uyuşturucu kaçakçılığı, insan kaçakçılığı ve ticareti, organize suçlar, bilişim ve teknoloji suçları gibi uluslararası boyutu olan bütün suçlarla mücadelede ortak operasyon boyutuna varan işbirliğidir. Bugün küresel olarak İnterpol, Avrupa Birliği çerçevesinde Europol, Amerika Kıtasında ise ABD, Kanada ve Meksika arasında yapılan işbirliği anlaşmaları bu tarz uluslararası polis işbirliği mekanizmaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kurumların bilgi paylaşımı, irtibat yetkilisi görevlendirme ve ortak operasyon yapma gibi uluslararası polislik çalışmaları yürüttüğü görülmektedir. Bu tarz uluslararası polislik çalışmalarının ortak noktası teknolojinin sunmuş olduğu imkânlarla gerçekleştirilen bilgi paylaşım sistemleri kullanılarak gerçekleştirilmiş olmasıdır. Diğer bir ifadeyle suçluların kullanmış olduğu küreselleşmenin ve teknolojinin sunmuş olduğu imkânlar polisler tarafından da kullanılmakta ve polislik uluslararası aşmaktadır

Çalışmada karşımıza çıkan ikinci yapı ise, Birleşmiş Milletler'in organize ettiği Uluslararası Polis Misyonlarıdır. 2000'li yılların başlarında dünya üzerinde 13 farklı bölgede Birleşmiş Milletler Uluslararası Polis Misyonları icra edilmektedir. Bu 13 görev çerçevesinde 80 ülkeden, 7.000 polis görevi ifa etmektedir. Bu görevler kimi zaman yerel polis hizmetlerini izlemekle veya yerel polis hizmetlerinin niteliğinin artırılması için eğitim faaliyetleri ile sınırlı olurken, kimi zaman da bir fiil kanun uygulama görevini içermektedir. Birleşmiş Milletler Polis Misyonları, ülkelerin ve Misyonu gönderdikleri polislerinin küresel sorumluluk anlayışları ile hareket ettikleri bir kurum olma yönünde ciddi bir örnek oluşturmaktadır.

Bu kurumda geliŖecek bir küresel sorumluluk diğerk uluslararası polislik kurumlarının da etkileyecek ve küresel sorunlara küresel mücadele metodunun derinleŖmesini sağlayacaktır. Özetle kreselleŖen suç ve tehdit her alanda küresel önlemleri gerektirmiŖtir. Bölgesel ve küresel alanda polislik uluslararası bir boyut kazanmıŖtır. Polisliğink ulus devletin ‘en mahrem’, dokunulması en zor tabularından olduğu hatırlanacak olur ise, uluslararası polislik tek baŖına kreselleŖmenin ulus devlet üzerine etkisinin boyutlarını ortaya koymaktadır. Bu ereve de gemiŖte güvenli bulunan yöntemler, günümüzde güvenliğı tehdit eder bir hal alabilmektedir. rneğink, gemiŖte gvenliğink sembolü sayılan ulusal sınırlar günümüzde ekonomik güvenliğı tehdit eden bir nitelik taŖımaktadır.

Bu tespitler doğrultusunda, uluslararası polislik, kanun uygulama fonksiyonu ötesinde sosyal yapının sorunlarını tespit ve tadil edecek fonksiyonları da ihtiva etmesi gerekmektedir. Küresel toplumun sorunlarıyla mücadele ancak insan hakları zemininde yürütülerek baŖarı elde edilebilecek bir yapıdadır. Bunun aksine politikalar sorunları azaltmak yerine arttıracağı gibi sorunların derinleŖmesine de neden olmaktadır. Bu nedenle uluslararası polislik öncelikle insan haklarına azami dikkat eden bir kurum olması gerekmektedir. Uluslararası polislik kurumunun diğerk bir dayanağı yukarıda bahsedilen küresel sorumluluk anlayışıdır.

Tüm bu tespitler doğrultusunda Türkiye’nin de uluslararası polis iŖbirliğı içinde daha yoğun bir Ŗekilde yer alması gerektiğı grlmŖtır. Hatta polisliğink kreselleŖmesi konusunda Türkiye baŖı çeken ülkelerden biri olmalıdır. Çünkü Türkiye küresel tehditlerin yođunlaŖtığı alanların tam ortasında yer almaktadır ve bu tehditler ile tek baŖına değıŖime direnerek baŖ edebilmesi olanaksızdır.

KAYNAKÇA

- Aden, H. (2001), *Covergence of Policing Policies and Transnational Policing in Europa*, European Journal of Crime Criminal Law and Criminal Justice, Vol. 9/2.
- Ali, Tarık ve diğerleri, (2004), *11 Eylül'den Afganistan'a ABD İmparatorluğu*, Ankara: Ütopya Yayınları.
- Antony G. (1985), *The Nation-State and Violence*, Los Angeles: University of California Press.
- Arı, T. (2002), *Uluslararası İlişkiler Teorileri*. İstanbul: Alfa Yayınları.
- Arıboğan, Deniz Ü. (1997), *Globalleşme Senaryosunun Aktörleri*. İstanbul: Der Yayınları.
- Arıboğan, Deniz Ü. (1998), *Kabilelerden Küreselleşmeye Uluslararası İlişkiler Düşüncesi*. İstanbul: Mavi Ada Yayıncılık.
- Aydın, Ahmet H. (2001), Postmodern Toplumda Polisin İşlevi. içinde Cerrah İ. ve Emin Semiz (ed.), *Türkiye'de Suç ve Polislik*, Ankara: Güner Yayınları.
- Baldwin, David A. (2003), *'Güvenlik Kavramı'*. (çev. Çiğdem Şahin) Avrasya Dosyası, Cilt 9, Sayı 2
- Barkurt, Mehmet Y. (2001), *Küreselleşme, Ulusal Hukuk ve Türkiye*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Barry, B. (1983), *People's, States and Fe*. Londra: Hervester.
- Baylis, J. ve Steve S. (1997), *The Globalization of World Politics*. New York: Oxford Universty Press.
- Baylis, J. (1997), 'International Security in the Post-Cold War Era', İçinde, John Baylis ve Steve Smith (Ed.), *The Globalization of World Politics*. New York: Oxford Universty Press.
- Bigo, D. (2000), 'Liaison Officers in Europa', içinde James Sheptycki (Ed.), *Issues In Transnational Policing*. Londra; Routledge. s.84
- Birleşmiş Milletler, (1994), *'New Dimensions of Human Security'*. 1994 Human Development Report.
- Birleşmiş Milletler, (1999), *Report of the Secretary-General on the Work of the Organization*. (Örgütün Genel Çalışmaları Hakkında Genel Sekreterin Raporu)
- Burstein, H. (1994), Introduction to Security, New Jersey: Prentice Hall Career & Technology. Büyük Larousse, (1986), İstanbul: *Milliyet Gazetecilik*. s.8
- Buzan, B. (1983), *People's, States and Fear*, Hervester, Londra,
- Can, A. (2003), 'Modern Polislik ve Uluslararası Polis İşbirliği Çalışmaları', *Avrasya Dosyası*, Cilt 9, Sayı 2.

- Cerrah İ. ve Eryılmaz, M. B. (2001) **Avrupa Polis Etiği Yönetmeliği ve Açıklayıcı Notlar**. Ankara: P.A.B. Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Cüneyt, Ü. (09 Ekim 2003), 'Jandarma, Polisin Görev Alanına Girmemeli', **Hürriyet Gazetesi**,
- Çağlar, A. (1999), '**Polis ve Polisliğin Ortaya Çıkışı**'. Polis Bilimleri Dergisi, Cilt 1, Sayı 4,
- Çakıcı, Y. (2001), International Police Co-operation, içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, **International Police Cooperation**. Maryland: Lexington Books. s.5
- Çiçekli, B. (2004), '**Uluslararası Terörizm ve Uluslararası Göç: 11 Eylül Sonrası Terör Tehdidi ve Göç Kontrol Politikalarının Terörizmle Mücadelede Kullanımı**, içinde Kasım K. ve Zerrin A. Bakan (ed.), **Uluslararası Güvenlik Sorunları**, Ankara: Asam Yayınları
- Dedeoğlu, B. (2003), **Uluslararası Güvenlik ve Strateji**. İstanbul: Derin Yayınları. s.1
- Deflem, M. (1996), 'International Policing in 19th Century Europe: The Police Union of German States, 1851-1866', **International Criminal Justice Review**, Vol 6. s.36
- Deflem, M. (2000), 'Bureaucratization and Social Control: Historical Foundations of International Police Cooperation', **Law & Society Review**, Vol 34, No 3. s.10
- Deflem, M. (2002), '**Technology and the Internationalization of Policing: A Comparative Historical Perspective**' **Justice Quarterly**, Vol. 19, No 3, s.12
- Demir, Ö. (2003), Küresel Rekabette Etkin Devlet: **Türkiye İçin Etkin Bir Devlet Oluşturma İmkânı**, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Demirer, T. (2001), **Küreselleşme ve Terör**. Ankara: Ütopya Yayınları
- Diamantopoulou, A. (2002), **Poverty to slavery: the misery behind the fantasy**, Information event on trafficking in women to mark 8 March, **International Women's Day**.
- Edelbacher, M. (2001), 'Human Mobilitiy: Criminals and Victims of Human Smuggling', içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, **International Police Cooperation**. Maryland: Lexington Books.
- E.G.M, İnterpol Daire Başkanlığı <https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolutaniyalim> erişim tarihi: 10.12.2021
- E.G.M, İnterpol Daire Başkanlığı <https://www.egm.gov.tr/interpol/interpolhizmetler> erişim tarihi: 11.12.2021
- E.G.M İnterpol Daire Başkanlığı <https://www.egm.gov.tr/interpol/hakkimizda>. Erişim tarihi 25.12.2021.
- E.G.M Dışilişkiler Daire Başkanlığı, (2003), **Phare Twinning Mekanizması Projeleri Genel Bilgilendirme Raporu**, s.3

- Ellwood, W. (2002), *Küreselleşmeyi Anlama Kılavuzu*. (Çev. B. Dilan Genç), İstanbul: Metis Yayınları. s.13
- Eralp, A. (2003), *Devlet Sistem ve Kimlik*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Ersoy, H. (2002), 'Küreselleşme Sürecinde Türk Dış Politikası ve Türkiye'nin Yeni Tehdit Algılamaları', *Türkiye'nin Güvenliği Sempozyumu Bildirileri*, Elazığ: Fırat Üniversitesi. s.324
- Evans G. ve Jeffrey N. (1998), *Dictionary of International Relations*, Londra: Penguin Books. s.496
- Fındıklı, R. (2001), 'Mesleki Kimlik Olgusu ve Polislik Mesleğinin Özellikleri', içinde Cerrah İ. ve Emin Semiz (ed.), *Türkiye'de Suç ve Polislik*, Ankara: Güner Yayınları. s.90
- Fındıklı, R. (2003), 'Polislik Mesleğinin Evrensel Değerleri ve İlkeleri', içinde Karaosmanoğlu, F, ve T. Gülşen İçli, *Uluslararası Polislik ve İç Güvenlik*, Ankara: Nobel Yayınları s.4
- Fischer, Deitrich, Nonmilitary Aspects of Security: *A System Approach*, Aldershot: Dartmouth Publishing Company, s.8
- Friedman, Thomas L. (2000), *Küreselleşmenin Geleceği: Lexus ve Zeytin Ağacı*, (Çev.Elif Özsayar), İstanbul: Boyner Yayınları. s.17
- Gaines, Larry K ve diğerleri, (1999), *Policing In America*, Cincinnati, Anderson Publishing Co. (s.57-95)
- Gammelgard, P. (2001), 'International Police Cooperation from a Norwegian Perspective', içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, *International Police Cooperation*. Maryland: Lexington Books. s.5
- Gürkaynak, M. (2004), *Avrupa'da ve Savunma ve Güvenlik*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım. s.242
- İskenderoğlu, M. (2002), 'Küreselleşme, Ulus devletin Geleceği ve Türkiye', *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* s.5
- Jandarma,(2022) Jandarma Genel Komutanlığı, <https://www.jandarma.gov.tr/kurumlar/jandarma.gov.tr/Jandarma/uluslararası%C4%B1%20ili%C5%9Fkiler/FIEP.docx> erişim tarihi:12.01.2022.
- Karlı, N, (2002), 'Yeni Küresel Tehditler ve Yeni Paradigma', *Polis Bilimleri Dergisi*. Cilt:4, Sayı:1-2. Ocak-Haziran s.11
- Kavgacı, Halil İ. (1997), *Demokratik Polislik, Temel Yaklaşımlar*. Ankara: Maset Yayınları,
- Kızılçelik, S. (2003), *Küreselleşme ve Sosyal Bilimler*, Ankara: Anı Yayınları.
- Kvinn, Tvinna T. (1999), *Crossing Borders Against Trafficking in Women and Girls*. A Resource Book for Working Against Trafficking in the Baltic Sea Region, Stockholm. s.1
- Mannig, Peter K. (2000), 'Policing New Social Spaces', içinde Sheptycki J. W. E. (Ed.), *Issues in Transnational Policing*, Londra: Routledge.

- McLuhan, M. (1965), *Understanding Media: The Extensions of Man*. New York: McGraw-Hill.
- Morgenthau, H. (1970), *Truth and Power*. New York: Alfred A. Knopf, s.538
- Mumcu, A. (1970), *İnsan Hakları ve Kamu Özgürlükleri*. Ankara: (1994), Savaş Yayınları. s.11
- Ohara, Y. (2001), 'International Police Cooperation in Japon', içinde Daniel J. Koenig ve Dalip K. Das, *International Police Cooperation*. Maryland: Lexington Books.
- Öke, Mim K. (2001), *Küresel Toplum*. Ankara: Asam Yayınları. s.2
- Park, Kenneth J. ve Ronald W. G. (1999), *Community Policing & Problem Solving*. New Jersey: Upper Saddle River.
- Parkinson F, (1977), *The Philosophy of International Relations*. Sage Publications, Londra,
- Peak, Kenneth J. (1993), *Policing America*, New Jersey: Prentice-Hall. Plant, Sadie, (2001), *Writing on Drugs*, ABD: Picador.
- Pira, A. Kocabaş F.ve Baytekin P, (2003), Eğrisi ve Doğrusuyla Kısaca Küreselleşme, *Polis ve Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 1 Cilt 1 Sayı 1. s.118
- Roberg, R. (2000), *Police & Society*, Los Angeles: Roxbury Publishing Company. s.501
- Salmon T. C. ve Roger C. (Ed.), (1992), *International Security in the Modern World*. New York: St. Martin's Press. s.1
- Soyak, A. (2000), *Küreselleşme*, İstanbul: Om Yayınevi. s.7
- Tuna, G. (2001), *Yeni Güvenlik*, Ankara: Nobel Yayıncılık. s.5
- Türk Dil Kurumu (1999), *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (1982), *T.C Anayasası*. Devletin Temel Amaç ve Görevleri Madde 5 s.25.
- Ülsever, C. (09 Ekim 2003), 'Jandarma, Polisin Görev Alanına Girmemeli', *Hürriyet Gazetesi*,
- Waever, O. (1995), *Securitization And Desecuritization*. içinde Ronnie Lipschutz (ed.), Columbia University Press, New York.
- Walt, Stephen M. (1998), 'International Relations: *One World, Many Theories*'
- Wolfers, A. (1962), *Essays on International Politics*, John Hopkins University Press. s.150
- Yaşgöl, S. (2002), Küreselleşme, Çokuluslu Şirketler ve Şirket Birleşmeleri: *Dünya İlaç Endüstrisi Örneği*' içinde Soyak, Alkan, (2002), Küreselleşme, İstanbul: Om Yayınevi.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, Adı : Aydın Veysel

Uyruğu : T.C

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet
Yüksek Lisans	Uluslararası Politik Ekonomi	
Lisans	A.Ü İktisat Fakültesi İktisat	2008
Ön Lisans	A.Ü Adalet	2015

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2005-	İçişleri Bakanlığı	Polis

...../...../2022

Tez Başlığı / Konusu:

21. Yüzyılda Küreselleşen Toplumun Değişen Güvenlik Algısının Uluslararası Polislik Üzerindeki Etkisi

Yukarıda başlığı/konusu belirlenen tez çalışmamın Kapak sayfası, Giriş, Ana bölümler ve Sonuç bölümlerinden oluşan toplam 66 sayfalık kısmına ilişkin, 16/06/2022 tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtreleme uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 17 (Onyed) dir.

Uygulanan Filtreler Aşağıda Verilmiştir:

- Kabul ve onay sayfası hariç,
- Teşekkür hariç,
- İçindekiler hariç,
- Simge ve kısaltmalar hariç,
- Gereç ve yöntemler hariç,
- Kaynakça hariç,
- Alıntılar hariç,
- Tezden çıkan yayınlar hariç,
- 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 7 words)

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Lisansüstü Tez Orijinallik Raporu Alınması ve Kullanılmasına İlişkin Yönergeyi İnceledim ve bu yönergede belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içemediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini bilgilerinize arz ederim.

...../...../2022

VEYSEL AYDIN

İmza

Adı Soyadı : Veyssel Aydın

Öğrenci No :20920022044

Anabilim Dalı :Uluslararası Politik Ekonomi Ana Bilim Dalı

Programı : Uluslararası Politik Ekonomi

Statüsü : Y. Lisans ☒ Doktora ☐

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi Erkan AFŞAR

...../...../202.....

ENSTİTÜ ONAYI

U Y G U N D U R

...../...../202.....

Prof. Dr. Bekir KOÇLAR

Enstitü Müdürü